

HONDARRIBIA

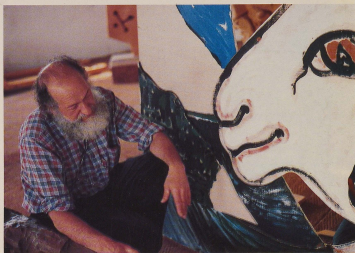
D. L. S. S. 122/86 Ino. H. Fernandez J. Arana 27. EHU

35. zenbakia

UDAL EUSKARA - KONTSEILUA

125 pta.

1989. abendua - 1990 urtarrila

REMIGIO MENDIBURUren
OMENEZ

190
Sukurtsal

164
Kooperatiba
Elkartu

20.000
Lanpostua

230.000
Milioiko Aurrezkia

Euskadiko
Kutxa

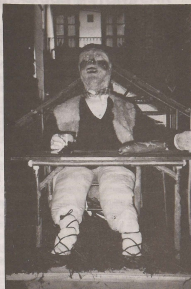

CAJA LABORAL POPULAR
LAN KIDE AURREZKIA

AURKIBIDEA

AZALA, J.P. Zabalaen argazkiak	
Aurkibidea	3
Olentzerori eskutitza, Mayi Iza	3
Gabon kanten mezua, L. Zubeldia	3
Aurten ere Eguberri, M. Iturbe	4
III Herri Olinpiada, Mikel Mariskal	4
Erregetako mirari bideak,	
Martin Ugalde	5
Udal Gizarte Onizate	
departamentua	6
Hondarribiko Gurutze Gorria	7
Demografia	7
Klaudio Otaegi Hondarribiko maisu,	
Juan San Martin	8
Tiota botilaren atzean dagoena,	
Lourdes Zubeldia	9
"Piru-Miru" lehiaketa (III)	10
Joku eta jostailu garaia, J. Bereau	10
"Txanpa" Orkestra Estrasburgo	11
Remigio Mendiburu	12
Remigio Mendiburu, Alphabetum	
Narrationum, B. Atxaga	15
VI Literatur lehiaketa	16
"BORDARI" Saria	
"Solnu", J.M. Mendizabal	18
Ni... harria, Leire Azkona	20
"SATARKA" Saria	
Eskutitza hego haizeetan,	
Eduarne Martinez Juanaberria	22
Nerea zara, Aitziber Gohi	23
ATZEKO AZALA, "Argi kabia",	
R. Mendiburu (1981).	
Argitaratzailea: Euskara Kontseilua.	
Inprimategia: Rogelio Fernández	
Juan Arana, 27, Iruñ.	
Fotokonposizioa: BIHAR	
Plaza San Luis	
Gonzaga, 8 behea	
Herrera - Donostia	
Legezko gordailua: S.S. 122/86	
Prezioa: 125pta.	

OLENTZERORI ESKUTITZA

Doinua: gaueko izar.

Ezin ikusi asko dagonez gaur gizakion artean ta, Olentzero, zu edukirik laster etxeko atean, zure laguntza behar genduke saiatu denok batean urte berria pasa dezagun zorion eta pakean.

Etxe guztitan izan dezaten ahora zer eramana hastear dugun urterako hau da eskatzen dizudana: baratzetan euri aski ta arrainez itsaso dana alperikoa gerta ez dadin hondarribitarren lana.

Ongi etorri, Olentzero, ta lehenik Urte Berri on. Entzun zaidazu mesedez ongi, hitz haueri adi egon: ondo dakizu gure mundu hau zein egoeratan dagon sekula ere ez bait daukagu nahi dugun hainbat zorion.

Hori dela-ta idazten dizut ondorengo eskaria mesederen bat erregutzeko inor ez bait da nagia. Nahiz guztientzat ezin den ona gerta Gabon afaria gutxienean izan dadila pena gehiago gabia.

Agurrarekin batera egin nahi dut zure alabantza zuk dadukazun betebeharra zein den hartu bait dut antza. Opari eder garestiena dakarzu gureganantza: ume txikien ilusioa ta helduen esperantza.

Mayi Iza.
Hondarribian, 1989 ko Abendua.

GABON KANTEN MEZUA

Gabon hitz goxoena,
Gabon pake oihartzuna,
Gabon haurtzaro oitza,
Gabon kristauen poza.

Gabon gabaren inguruan kanta honen hitzak pertsona bat gogoratzen dit sentimen sakonez gainezka dagoenean, hala nola haurtzaroko oitza, urrutu aurkitzearen herri minak, izakiak berak dituen hainbat galdera, zorion iraunkor lortuezina, e.a. Pertsona nolabait bere adimen eta askatasuna erabiliz aukera bat egin beharrean bezala aurkitzen da, sentipen guzti hauek bidea, lekua, atsedeen pozgarria eta bizilaguna aurki ditazten. Orduan bai, konturatu gabe, sentipen hauek bultzaturik, erdi olerkari edo abeslari bihurtzen zara. Kantak sentimenduaren agina bait dira.

Gabonari buruz baditugu Euskal herrian oso kanta polit etia ederrak. Baina beldur, naiz ohiuraren ohiuraz beren esanahi sakonaz jabetu gabe ez ote garen geldituko.

Aurten ere berririo kantatuko dugu "Hator, hator mutil etxera..." kanta honek bihotz asko minduko dituela konturatu gabe, senide maitearen faltaz ohariturik, gau horretan batez ere.

"Olentzero lantaigu" k ere emango digu jateko gogoa, afariaren afaria egitekoa. Berririo errepikatuko dute Euskal herria dela txanpain gehiena edaten den lekua. Mugaz beste aldera joango gara bogabante, langostak eta ostrak erostera. Lokarri ditziratsuez apainduko ditugu etxe barren, leiho eta ateak. Guzi-guzia beste inor gabe: ni eta nerek bakarrik, urteko afari eta gau alaitsuena pasatzeko.

Baina horra nondik batzuentzat gau pozgarriena dena mingarriena bihurtzen den beste batzuentzat. Batez ere langabazien hatzaparretan harrapatuak daudentzat, etxetik urrutu aurkitzen direnak, barkadadean, hutsa beste itxaropenik ez dutenen bizi nahi eza... Eta hauek guziak

behar bada ez dira gugandik horren urrutu aurkitzen. Gutxienean kapaz bagina gau horretan gure zuzengabekeria dela eta, beren bihotz mina ez gehitzeko...

Erabat nahaspilatu dugu Gabonaren mezua. Baina gauak egunsenti berria dakarren bezala, aurkituko ahal du gure geroakieria ilunak zuzentasun eta maitasunaren argia.

Orduan bai barren barrendik kantatu ahaldu dugula, hain gure-gurea den Gabon kanta:

"Zaharrak eta gaztiak,
guztiak batian,
pozik eta kontentu
dantzatu gaitian"

EGIAZKO GABONAK OPA DIZKIZUET
DENOI!

Lourdes Zubeldia

AURTEN ERE EGUBERRI

"AURTEN ERE EGUBERRI
URTARO ALAIA
SENIDEAK ETXERA
BILTZEKO GARAIA,
ELIZKIZUN EGUBERRI,
ZABALAGO MAIA,
JAINKOAK ARTU BATU
GIZONAREN GAIA". (Oñixe)

Izenburu berdinaz urteoro ospatu ohi dugun Eguberrialdi bakoitzak izan ohi du, baitere, azpimarragarri zaion alderdi bereiziren bat.

Besteak beste, eta etxetik urruti egun hauetan aurkituko diren guztiak kontutuan harturik, ESPETXETUEKIO PASTORAL-GINTZAK begien aurrean duenaren oihu-oiartzun bihurtu nahi nuke gaurko nere idazkitxo hau.

Eguberri giroa, etxe giro izan ohi dela esaten dugu bazter guztietan. "Aitor, aitor, mutil etxera" abesti zahararekin zabalitzen da etxerako dela kale eta irrati-telebistaz zehar. Beste guztiak apaindurik agertzen dira, etxe giroan egun hauek igaro asmoz.

Halaz guztiz ere, zenbait familiak ez dute eratzun osoa jasoko; etxeko NORBAITEK huts egingo baitu etxeko mahaiari (aita dela, ama, semea, alaba, anaia, edo arreba dela...)

Zer gertatzen da, bada? Delako hori gaisoetxean, ESPETXEAN, izan... aurkitzen delako.

Eta jakina!, Gabonetako jai giroak ez du hain erraz betetzen, maite dugun haren hutsunea, gutxiago oraindik, delako norbait hori egoera mingarrian dagoela jakina.

Zoritzarrez izango dira, baitere, deseginak dauden familiak, etetik kanpo direnrentzat ajolarik ez dutenak. Urrutieta eta egoera latzetan aurkitzen direnrentzat, larriagoa eta negargarriagoa bihurtzen dira pozgarri behar luketen jai hauek. Eta denok dakigu "ALBISTEONIK GABEKO" Gabonak, ondututako Gabonak direla.

Egun hoietan denok nahi izaten dugu zarata haundiz, janari eta edari ugazur jakak ospatu.

Eta askotan, zarata ugari hoiien zurrumbillon itoak geratzen dira, gaisoetxe, ESPETXE eta atzerrikit sortzen diren gure sendeiden oihu latzak.

Beren buruak fededun aitorzen dituzten elkarrekin ahalginduko dira Eguberri pestari bere esan nahi aberatsa aitorzen, hau da: "JAINKOA GUREKIN". Eta zertarako? Gizon-emakume guztiak askatasun eta salbamen poza eskeintzeko, bereiziki, bakardadean eta premia gorritan aurkitzen direnei.

Horregatik, izango da kristau elkarte bat baño gehiago, hutsune hauetaz jabeturik.

kanpoan aurkitzen diren sendeiden oroipena otoitzetan oihukatuko duena; eta berotietaz

arduraturik, eskutitz bero bat edota eguberri opariren bat bidaliko duena. Egiazko maila-suna baldin bada gure gure barne hariak eragiten dituen, asmatzen da zer egin.

Baina, zoritzarrez, esan ere esan bahrara dago, zenbait kristau elkartetan elixkizun ederrak antolatu arren, abesti politik Jainkoaren Seme gizon eginari kantatu arren, familiatan apari ederrak egin arren etabar, beren artean orri falta denen orliru ere orliruko ez direnak: Gaisoetxeetan... eta bereiziki ESPETXETAN daudenez ez direla orliruko esan nahi genuke hain zuzen.

Horrela, konturatuta edo konturatu gabe, oztipo latza jartzen diogu ALBISTE ONARI, guztiengana irixi dadin.

ESPETXETUEKIO PASTORALGINTZAN lanean ari diren edo garenok, azpimarratu nahi diezuegu zein garrantzitsua den Gabon misterearen esan nahiazen besoak zenbaterahoko eta norainoko zabalera duten.

Denon ardura eta ekintza bereizi batzuen ezaugarria beharrezko dela diogu. GILTZAPETUEK ERE askatasun albiste, pososko albiste bezala jaso dezaten beren sendeiden eskutik: JAINKOA GUZTIK SALBATZERA ETA ASKATZERA ETORRI ZAIGU.

Martin Iturbe

"FUEGO A LA BARRAKA" HERRI OLINPIADAREKIN

Kai-berritik gora dijoan bati baino gehiagori sumatzen zaio atzo gabeen farranda pixarren bat egin dela.

Hil! Hau gogorregia duk hirtzetat!
- Kontu mingain hori kurlpilarekin trabatu!

- Anjel! Izerdiaren partez kalimotxoa botzen duk, zerri zikina!

Aurrekoak txistu bizian pasa dire, eta daoeneko Arokatik behera dioaz. Hemen, atzekaldean, beste giro bat da nagusi. Batzu lasai dijoaztelako, beste batzu berriz leherfuta dagoeneko edo... Baina, han edo hemen, giro earra, dudarik gabe!

Nola edo hala, aurtengoan ere herri olimpiada dela eta, xaltza jarri dugu herrian. Zazpiehun lagunek egiten duten zarata ez da txikia.

- Hik ez duk pelotitoik tiratut!
- Zer uste duk? nik hik baino buru gehiago diat eta manonren taktika jarraituz pelotiarren atzekaldean jarri nak giritxian!

- Aizu, Kristina, poliki, poliki, baina bukatu dugu biathlona! Gaur bai merezio dugu la bazkaria!

- Eta siesla!
- Zer esaten duk, zakila! Gure probak, proba intelektualak dituk, musa eta hola-koak, fisikoak zuek bezalako animalientzat lajatzan ditugut!

Heldu den aste bukaerako probak banatu, agindakoak komentatu, hau edo hura xikatu, ihauterietan egin baharreko parodiaren ideien kontura far egin...

Olinpiadak, txo!

Aurtengoan ere olinpiadak, gogor-gogorrian!

Illeen Herri Olinpiadetako zanbait proben egutegia:

Martxo, erregulatua Urtarrilak 7

Krossa	Urtarrilak 28
Parodia	Otsailak 23
Patin lasterketa	Martxoak 3
Amalera, finalak eta bazkaria	Martxoak 18
	Mikel Mariskal

HONDARRIBIKO Illeen HERRI OLINPIADA DIAPOSITIBA LEHIAKETA

Bertan argazkia gogoko duten zale guztiek parte har dezakete bi modalitatetan:

1.- DIAPOSITIBA ERREPORTAIA. Parte-hartzaile bakoitzak bost diapositiba aurkeztu beharko ditu, gaia. Herri Olinpiada izango delarik, nahi den ikuspegitik.

2.- DIAPOSITIBA ORIGINALA. Parte-hartzaile bakoitzak bi diapositiba aurkeztu ahal izango ditu gehienez. Modalitate honetan originaltasuna da kontutan artuko dena, gaia, lehenengo bezala. Herri olinpiada izanik.

Lan bakoitza egilearean ezizena eta lanaren izen burua dituen sobreak aurkeztuko da. Honekin batera, ezizena eta izenburua dituen sobre itxi batean egilearen izen abizenak eta beraren helbidea eta telefonoa.

Lanak Apirilaren 15a baino lehen, Saiinduko Gaztetxean, aurkeztu beharko dira.

Sariak argazki materialean izango dira.

ERREGETAKO MIRARI BIDEAK

Autobusean eseri da.

Irunera doana hartu du lehendabizi, eta hemen azken geltokira heldu denean, jaitsi eta, tapa-tapa, oinez joan da Donostirako irteten den autobusaren geltokiraino. Ez du herrian Donostira doala jakiterik nahi; berehala antzemango bailioleke zertara; modu honetan, berriz, nahasten ditu malizia guztiak.

Malizia hau, amonarena da!

Bere semeak, edo errainak, bakarrik Donostirainoko bidaian jarri dela balekita, jakin nahiko lukete zertara, eta haserretuko lirateke.

Sekretu handiko bidaia du hau.

Sudurzapian troxatuta daraman eskuturreko erloju ez dago puntutan aspaldi gertatu ere badagol: baina balio du; amonak behar duenerako aproposa ere bada, zeren eta urte gorriko bitxia da. Jaxinto senar di-funtoak eztegieuean eskaini ziona; hau hil zen arte xuxen ibili zena eta orain bi urte herioak eraman zionez gero gertatu da goe-na.

Kontatu zituen urrezko erloju finak difuntuaren ordu guztiak, azkenekorarte.

Zertarako du geroztik!...

Hau dena darabilki buruan Hondarribia-ko autobus berdea betiko gorabeherekin marthan doan bitartean. Bete da leporaino. Lanera doazen gizekumake gazteak gehienbat. Goiztarra da Engraxi, baina batez ere gaur.

Han egon nahi du aurrena...

Hotel Maria Cristinaren aurrean autobusetik jaitsi denean ez da bertan galdetza, hasi, ezagunarekin topo egin dezake; joan da kantoiraino eta hemen lehen pasa den gizekumeari galdetu dio egunkariaren zati batean makatuta dagoen zuzenbidea. Gertu dagoenez gero, badoa bizi-bizi; gero, bitalu du patxaran etxearren zenbakia, atarira sartu eta igogailua hartu beharrean, izuten baitute aparatu honek, eskaileretatik igo da bigarren solairuraino eta arnasbeharrean dago la jo du tirina. Andre lodi bat irten zaio, eta honek amonari urrezko erlojuak eskuan ikusi din bezain laster sarrerazi eta aukia eskaini dio mahaiko borobil baten aurrean. Luna da gela; mahaiko lanparargitan sudurzapi txuri-garbian utzi du Graxianak agerian zekarena; andreak difuntuaren urre dizdiratari beha egon ondoren bere esku lodikote-ak hartu du zakarki eta esan dio;

"Ba al dabil?"

"Ez nator erlojuak saltzera, urrea pizuan tratatzera baizik".

Beltzez jantxitako amonak ez zuen hau esateko arnas eta kemenik geratzen ziztaionik ematen, eta hara!

"Zenbateko balioa duela uste duzu zero-rrak?" - esan dio erosleak.

"Zeuk esango nauzu hori, gusto baduzu..."

Eta lehen bezain hotza da andre lodiari irten zaion hitza:

"Askotan bihotzak jarritako prezioa buruan duela agertzen da hemen jendea eta..."

"Nik neurea esango banizu -dio amonak- irri egingo zenidake, eta nahiago dut aurretik zeure ofizioko merkea entzun".

Esku lodi borobilaren potxiloen pisatu du hartzamuan, nola nahi, preziorik ez duen ezkonbertitako oparia.

Min eman dio Graxianari lotsagabehera honek, baina oraindik iritsen behar zion goriz pinitutako aho borobilari esaten:

"Hiru mila pezeta"...

"Zortzi mila hirurehun eta berrogeita bost behar ditut", esan dio amonak instantean.

"Zenbat gramo pixatu dituzu bada?"!

"Ez da hori; difuntuak egin zidan prezio gabeko eskaintza da gaur nire biloba bakarri egin nahi diodan prezio gabeko oparia erosteko behar dudana, nire barnuko balantza orekan gerra dadin."

Bien artean ziurren dagona amona dirudi orain.

Berria den zerbait piztu da bi emakumeen pultsu honetan: bat, handi beteak kolorez, bestea txiki argi beltzez.

"Gehiegi espero duzu ningandik!", esan dio andreak, baina ez burlakeriaz, bestalde, hunkiturik bezala.

Amona Engraxiren aurpegia argiz aldatu da andre tantaiairi egiazko zirrarra sumatu dionean, eta orduan eta ziurrago esan dio:

"Zure esku dago, badakit!!".

Lukurreroa isildu egin da, eta zutitu; badiroki azkenean andretxarra haserretu zaio-la; baina ezer esan gabe gotina marroiaren atzean eskulatu da: Graxiana zer entzun jarri den bezain laster hor dator diru bileteak kontatzen... amona Graxianaren aurrean eseri da eta galdetzen dio honi harrigarria den ahots gozo batez:

Ni ere izan naiz haurra; amonaxko maitagarri bat ere izan nuen eta Erregeen zai loak ezin harturik egona naiz, orain besterik bandirudit ere... bakarrik eta babes gabe geratu bainaiz... Zuk urrezko erlojuan markatu diodun presioaren diruak zer eroso-

zio zure bilobatoari?... (Graxianak ez zuen, egiatan, hainbeste espero!)... Ni Laura naiz... lagundu nahi zaitut niri behin Erregeek ekarri zitadren erregali polit baten orimenez", eta diru bileteak eta sosaak jartzen an da graxianaren esku xumurretan.

Esango dizut: -dio amonak azkenean-

mamuxel ilegorri baten tratua egina dut Hondarribiako jostailudandean; ibiltzen da, "ama" esaten du, eta neuk sekula izan ez dudana alabatxo baten ametsezko irudia gozaraten dit. Hala ere ez da neretzat, noski; nire semeak eman didan bilobatoa egunero geratzen da dendaurrean panpin horri begira. Atzo arte ez nekien nola ordainduko nuen, baina oheratzerakoan egunkaria miaztea gustatzen zait, eta bart lan honetan ari nintzela irakurri nuen zure iragarkia; loak hartu gabe pasa dut gaua, eta gaur goizean xuxen-xuxenean etorri natzaila, eta asmatu dut!!...

Graxianari begiak busti zaizkio.

Laurak amonari eskuak estutu dizkio, ezer esan gabe.

Amona ez dago ametsetan, eta halere badaezpada esnatu aurretik dirua poltsatxoan sartu du, zutitu eta irten egin da eskerak emanak eskailera behera gero kalera eta itzuli da autobusaren geltokira; han dago hutsik hamar minutu barru itertengo dena.

Laster bete da.

Ez al dio inork galdetuko nondik nora dabilen Donosti partetik! Eta galdetuko balio ere ez luke inork ezer sinistuko.

Etxera sartu bezain laster poltsa ireki eta dirua kontatu du: osorik dago. Ez da ametsa!

Orain sinesten du Erregeak, etxex etxex egiatan ibiten ez badira ere, haien izpiritua zeharkako bidetatik baliatzen dela askotan bihotz-eraginak sortzeko.

Mirariak bitarteko asko izan baititzaizke.

Martin Ugalde

HONDARRIBIKO UDALEKO

GIZARTE ONGIZATE DEPARTAMENTUA

Udala, hiritarrendandik hurbilen eta entitate juridiko, politiko eta administratiboa duen instituzioirik txikiena da; bertan jaso eta hornitu behar dira hiritarren bizitza eta elkarbizitza sortzen diren gizarte behar eta arazoak.

Benetako Gizarte Ongizate Politika bat sortzeko udalak beharrezko medio eta boteak behar ditu gizarte behar guztiei erantzun bat eman ahal izateko bai eta baliabide eta Zerbitzu Sozialak sortzeko ere.

Zerbitzu Sozial hauek gizarte beharren horniketa eta gizarte arazoaren soluzio eta prebentziora bideatutako aktibitate antolatuakosatzen dituzte.

DEPARTAMENTSUAREN FUNTZIOAK

a) Zerbitzura hurbiltzen direnak norabidetu, informazioa erraztu ondoren, aurkeztutako arazoa atentiduz.

Zerbitzu Sozial, Sozial legeria eta beste-lakoaren informazio, tramitazio eta jessioak erraztu, Udala instituzio eta hiritarrek harremanetan bitarteko bezala eginez.

b) Bakar eta talde beharrak ezagutu eta transmititzea bai Departamentu barruan, bai Udaleko beste Departamentu edo Komisioetara ere, tratamendu posibleak jarri ahal izateko.

d) Zerbitzuen planifikazio eta programazioan lankidetzara eskeintzea eta beharrezkoa ikusten den batzorde informatzaileetan parte hartzea.

e) Gizarte Ongizate Politika: Heziketa, Osasuna Gizarte Ekintza, Kultura... alorrean dabilzan profesionalekiko lankidetzara egitasmoen lantze prozesuan.

f) Eta, Departamentuak berezko dituen agindutako guztiak.

Pentsioak:

Gizarte Ongizate fondoa, beste pentsiorik ez duten 67 urtetik gorakoentzat.

Adin gutxiokoengatik laguntza:

Adin gutxiokoen garapen prozesuan, diru ezagatik arazorik sor ez dadin.

- Familiari ematen zaion haurraren mantenurako laguntza.

- Laguntza osagarriak:

a. Haurtzaindegia eta eskolara joateko.

b. Jangela

Materialeak

eta Udalekuetarako.

d. Psikopedagogia eta psikoterapeuta zuzperketarako.

- Familietan harrera / Adingutxioa beste famili batek hartzen duenean danboraldi batelarako edo betirako.

Ezindutakoak:

• Gutxienezko irabazia.

• Osasun eta farmazi laguntza.

• Hirugarrenengo batentzako laguntza.

• Higikortasun eta garraio gastuen konpentsazioa.

• Aparkalekuko txartela.

Pobreziaren kontrako Egitasmoa.

• Familiaren gutxienezko irabazia.

• Gizate beharizan larrietarako laguntza.

Espetxeratuen familiei laguntza.

Mediku-farmazi asistentziaren unibertsalizazioa.

3.- Departamentuaren berezko zerbitzuak

- Langabetuen zentsoa: lan eskarien jasotzea.

- Etxez Etxeko Laguntza: Eguneroko eginkizuna bere osotasunean bete ezin dituzten haientzat. bere etxetan bizitzen jarrai ahal dezaten.

- 3 Adinekoentzako mantenu gimnasia.

- Okupazio Lantegiak- Eskol adina gairiditu eta ikasten jarraitzeko asmorik edo posibilitaterik haientzako heziketa eta ogibide batelarako prestaketa.

- "KASINO ZAHARRA" Adinekoen etxea:

60 urtetik gorago jubilatuta eta pentsiodunentzako harrera eta astaldi-rako zentrua.

- Beste programen barruan sasrtzen ez diren gizarte behar edo arazo desberdinen banakako eta talde dirulaguntza.

4.- Departamentuak eskuartearen dituen zenbait gai.

- 3 Adinekoentzako eguneko zentrua baten proiektu ikerlana.

- Ama-haur osasunaren zerbitzu proiektua.

- Departamentuaren menpe dauden zerbitzu guztien ikerlan eta ebaluazio jarraia.

- Beste Udala zerbitzuak lankidetzara.

DEPARTAMENTUAK ESKEINTZEN DITUGUEN ZERBITZUAK

1.- Banakako asistentzia:

- Adin gutxiok.
- 3 Adineko.
- Ezindu.
- Tokikomano.
- Emakume.
- Talde marjinatu.
- Langabetu.
- eta Pobreziaren arazoetan.

2.- Departamentuko informazio, norabidatze, tramitazio eta jarraipen lana maila handiagotan antolatutako zerbitzuetan (Probintzi, Autonomi eta Estatu mailan).

Departamentuaren egoitza Zuloaga etxearen ondoan egongo da.

ANBULANTZIA MODERNO BAT HONDARRIBIKO

Gurutze Gorriko Asanblada lokalak eskaintako ekintza eta zerbitzuak, anbulantzia berri batekin osatu dira orain arte. Anbulantzia honek gaixoak behar bezala eramateko behar diren baldintza eta tresna egokienek dago hornituta.

Puntaleko salbamentu basean dago eta etengabeko zerbitzua eskaintzen du, eguneko 24 orduetan. Zerbitzu etengabekoa denez, eta gaurko abantaila guztien arabera hornituta, arrerapen handia da lehen laguntzen alorrean.

Edozein larritasun dela Gurutze Gorriaren Zentrakera jo dezakezu (telef.: 222222). Era berean, gogoan eduki ezazu bertako edozein informazio eskatzeko Hondarribiko 644039 zenbakira ere deitu dezakezula.

Gurutze Gorriaren ekintzak, ordea, ez dira osasun hutsari dagozkionak. Baditu bestelako eremu garrantzitsuak ere, hala nola hezkuntza, gazteria, gizarte zerbitzuak eta itsasoa.

GAZTERIA

Udaldia bukatutakoan, Gurutze Gorriko denbora libreko monitoreek urteko jardun interesgarrien eta aberatsenari ekin diote.

Astero-astero, 140 gazteek era bateko eta besteko ekintzetan hartzen dute parte, eta denon helburua denbora libreko hezkuntza eta ikaskuntza lortzea da. Eskulak, jokoak, kanpamentuak, e.a. dira datoren kurtsoko programa trinkoan izango dituzten jardun batzuk.

GIZARTE SAILA

Gizarte Sailako arduradunek bakardadean bizi edo zorritarrak joak dauden pertsona multzoekin jarraitzen dute lanean. Beren lana ez da San Gabriel Erresidenziara bakarrik iristen, beren sostengu, la-

guntza eta orientabideak behar dituzten guztiengana baizik. Irizpide benefiko-pater-nalistak alde batera utzita, tristezia alaitasunaz ginditu dute eta bakardade mutua elkarriketaz. Hirugarren adinekoen bidaia, ekintza horietako batzuk dira.

DISPENSARIOA

Javier Ugarte 3-behean, dohaineko Osasun Zerbitzu bat dago egunero, erizain diplomatua baten ardurapean. Beharra duen edozeinek jo dezake bertara ezer orainduru gabe eta beste inolako konpromisonek ere gabe.

Asko dira eritegi honetara etortzen direnak. 1.989. urtean 1.140 laguni eskaini zitzaizkien bertako zerbitzuak, kurak egin, injekzioak, eta tentsioa hartuta batez ere.

ITSASOKO GURUTZE GORRIA

Talde honetan 88 lagun daude: ontzi patroiak, itsas sokorristak, urpekariak, medikuak eta erizainak. 1.989. urtean honako

GURUTZE GORRIAN

ekintza hauetan izan ditugu protagonista:

- 2.438 laguntza sanitario.
- 107 jostura puntu.
- 3 bizieta salbaturik.
- 21 pertsona erreskataturik.
- 7 itsas ontzi lagunduta.
- 2 itotako, aurkituak eta itsasotik ekarriak.

Hau guztia ousasoreen eta itsas gizonen zerbitzutan ari diren gure boluntarioen lanaren parte bat baizik ez da.

Bukatzeo, gure Gabon agurra:

GABON ZORIONTSUA ETA 1990.

URTEBERRI ON!!

Gure egiten dugularik A. Einsteinek zioen:

"Besteen alde bizi izandako biziak bakarrik merezi du bizi izatea".

HONDARRIBIKO GURUTZE GORRIA

DEMOGRAFIA

JAIOZTAK

AZAROA

- 13an: ALEX Irigoin Sola
Gurasok: Molas eta Maria del Puy
- 15ean: MARKEL-AMETZ Manterola Agirre
Gurasok: Jose Julian eta M.ª Elena
- 21ean: MARIA Julia Luna
Gurasok: Miguel Angel eta M.ª Juncal
- 21ean: SILVIA Emazabal Felice
Gurasok: Marcos eta Anita Maria
- 22an: LOREA Sadi Thomen
Gurasok: Lahoncine eta M.ª Angeles
- 23an: LAURA Aikain Zubilaga
Gurasok: Antonio eta M.ª Bblana
- 24ean: NEKANE Eliduen Urbe
Gurasok: Bernardo eta M.ª Jose
- 26ean: FRANCISCO JAVIER Agirre Zabala
Gurasok: Manuel eta Carmen
- 27an: MIKEL Aituna Zapirain
Gurasok: Juan Ramon eta Miren Edurne
- 27an: IKER Gonzalez Martinez
Gurasok: Jose Alfonso eta Angelica
- 28an: IZARO Aiza Puente
Gurasok: Juan Pio eta M.ª Guadalupe

ABENDUA

- 4ean: GABRIELA Gabiñondo San Juan
Gurasok: Ernesto eta Natividad
- 5ean: NAHIKARI Errazkin Balda
Gurasok: Francisco eta Agustina
- 9ean: ANE Olazola Garcia
Gurasok: Iñaki eta M.ª Eugenia
- 10ean: ANE Tomin Boes
Gurasok: Javier eta Juncal

EZKONTZAK

AZAROA

- 4ean: Vicente Aiza Garcia, Hondarribikoa eta Pilar Mirentxu Piriz Berri, Iruñea
- 4ean: Pedro Gonzalez Gokioetxea, Hondarribikoa eta M.ª Jesus Tolosa Gaztelumendi, Iruñea
- 11ean: Ignacio-Marcos Gonzalez Genua, Hondarribikoa eta M.ª Inmaculada Agirre Ezizagire, Hondarribikoa
- 18an: Ricardo Alava Zaporta, Lesakakoa eta Amalia Agirre Oronoz, Hondarribikoa
- 18an: Valentín Ezizagire Elvegoren, Hondarribikoa eta M.ª Angeles Ruiz Gutierrez, Iruñea
- 25ean: Emilio Salaberria Susperregi, Hondarribikoa eta Elxabethe Muñoz Mitelena, Hondarribikoa

25ean: Agustín Emazabal Oronoz, Hondarribikoa eta M.ª Concepción Lekue, Erriñaga, Hondarribikoa.

ABENDUA

- 2an: Cristóbal Ezeiza Alburiz, Hondarribikoa eta M.ª Angeles Andauria Corta, Iruñea

HERIOTZAK

AZAROA

- 10ean: Antonio Salaberria Zuzumegi, 82 urtekoa Murrubia 6.
- 22an: Beatriz M.ª Redondo Pereira, 16 urtekoa
- 23an: Vidal Chancas Martín, 57 urtekoa
- 26ean: Angeles-Eulalia Cobo Pascual, 77 urtekoa
- Ramon Iribarren kalea 21
- 27an: Carmen Turon Canas, 66 urtekoa
- Ramon Iribarren Kalea 6

ABENDUA

- 7an: Maria Sorondo Lapitz, 75 urtekoa
- Arrantza Auzoa 26
- 9an: Leandro Sagazazu Elxebeste, 83 urtekoa
- Txanike-enea Baserra
- 9an: Juliana Balerdi Yarra
- 10ean: J. A. Iparaguirre Uranga
- 12an: Sofia Llorente Martín, 38 urtekoa
- Santago Kalea

KLAUDIO OTAEGI HONDARRIBIKO MAISUA

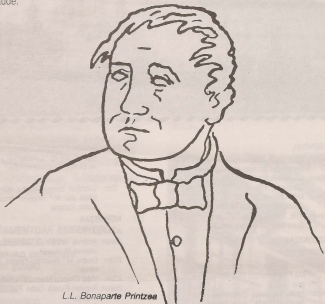
Joan zen mendearen erditik Hondarribiko maisutaz ezagutu zen Klaudio Otaegi zena, baina sortzez Zegamakoa zen, 1836. urteko urriaren 30ean jaioa. Musika zale omen zen haurtzarotik eta hamalau urterako parrokiko organista. Hamazortzikin Gasteizera joan zen maisu ikasketak egitera eta lau urteren buruan osatu zituen ikasketak. Beraz, 1854an, hogetabi urterekin, irakas-kintzari lotu zen eta 1858.ean Hondarribian maisu plaza irabazi zuen. Hurrengo urteik hil arteraino Bidasoaren hegai muturreko hiri honetan jarraitu zuen.

Berak zionez, 1863an Luis Luziano Bonaparte printzearekin harremanetan jartzeaz eta honen eskariz Kristau Doktrina zenbait gipuzkera motatan idazteaz sartu omen zen euskarazko lanetan. Geroztik, Zegamako hizkeran, Bibliaren zenbait parte itzuli zituen printzearen eskariz zegamar euskalkira; besteak beste, Ruthen liburu, Salomonen kanta, Jonasen profetia, Ebanjelio San Mateok dionez, eta abar. Gainera, Zegama eta inguruetako hiztegiho bat ere igorri zion 1868an, urte batzuk lehenago adiztegi bat ere bai, Euskaltzaindik argitaratu berri duen **L.L. Bonaparte. Eskuizkribuak-argitarapenak** 75. orrialdean dakarrenez. Lanok, zoritxarrez, argitaratu gabe daude.

go **El Bidasoa** aldizkarian, 1957ko udarako zenbakietan, L.L. Bonaparteren mendeurrenez idatzi zituen lanetan. Nikolas Alzola bera izan zen K. Otaegiren bibliografia bildu zuena eta **Egan** aldizkarian argitaratu, 1957. urteko 367.374 eta 1960.eko 244-255 orrialdeetan. Printzeari egindako lan guziren xehetasuna ikus bertan, aipamenen bukaeran, Otaegi berak 1879. urteko ekainaren 28an idatzi.

L.L. Bonaparte printzea bigarren aldiz ezkontua zen eta bigarren emaztetzat Klementina Richard hartu zuen, K. Otaegiren koinata. Hau ere Atharratzekoa sortzez, Araia, Zegama eta Hondarribian bizitua, euskaraz ondo zekiena. Hurbiltasun hortatik uler dezakegu Bonapartek bere laguntzaile-tarik begikoen zuela Otaegi. Baztaneko Bruno Etxenikerekin batean. Biok izan ziren printzearen laguntzaile Nafarroako Aezkoa, Saraitzu eta Erroñkariko hizkerak ikertzean egin zituzten ibilaldietan laguntzaile. Harremanon lekuko, hara hemen Eguberri idatzi

zion eskuizkribuak jartzen zuena: "On Luis Luziano Bonaparte, Printze txi argidotar eta jakintsuari opa dio urtearen sarrera on bat Otaegiko Klaudio. Ondarrubian."

L.L. Bonaparte Printzea

Zegamako alargun gazte batekin esposatua zen Klaudio Otaegi. Emaztearen izen-deiturak: Luzia Richard Grandmontagne, sortzez zuberotarra, Atharratzen jaioa, euskalduna beraz. Lau seme-alaba izan zituzten, guztiak Hondarribian jaioak. Horien berri eman zuen N. Alzola Gerediagak Irun-

Baina, horrez gainera, denbora berean olerkiak eta ipuak idatzi zituen, baita zenbait sari irabazi ere. Gainera, Jose Matetari asko lagundu zion **Euskal Erria** aldizkari-ko lanetan.

Otaegik jaso zituen saririk aipagarrienak honako hauek ziren: 1881. urtean, Irungo Euskal Festetan, "Elkar gaitzen denok nafar-euskaldunok" olerkiarekin zilarrezko domina, eta lana Iruñeko **Euskara** aldizkarian

argitaratu zioten; urte berean, Calderon de la Barca-ren mendeurrenez Donostiako Udalak antolatu zuen sarketan, "Euskal Oroitzak" zeritzan olerkiarekin lehen saria 1882.ean, Bilbon lehen Lore-Jokoak ospatu ziren eta lehen saritatz jarria zegoen urrezko dominez jabetu zen "Arbolari oropena" rekin. 1883.ean, Iruñako Lore-Jokoetan saritua izan zen "Zoriontasuna" zeritzan olerkiarekin. Azkenik, 1889.ean, Donostiako Euskal-Jaietan sartu zuen "Amerikako Oroitzak eta zizpriak" izenburudun olerki-gatik.

Lan horiek eta beste asko Donostiako "Euskal Erria" eta Iruñako **Euskara**-n ikusi zuten argia. Beretarik batzuk Hondarribian begira egin zituen eta ororigari zaizkigu honako hauek: "Martín Artzokoren azaña bat" (1882), "Ondarrubiko txerkoari" (1883), "Ondarrubiko oroitzak" (1883), "Ondarrubiko Euskal Festak" (1883), "Guadalupeko iturriaren bendizioa" (1884), "Triste dago Jaizkibel" (Jose Joakin Olloren hilberriaz, 1886.ean), "Tobera koplak" (1886), "Guadalupeko Ama Birjinari" (1887), "Aurra eta txanela" (1888) eta "Arrantzalearen bizimodua" (1889).

Eguberri garaian ez legoke gaizki bere "Gabon batzuk" en oroitzapena, den bezala jasorik Euskal Erria, aldizkariaren XIII tomitik (1885), 542. orrialdean datorren arabera.

Berrogeta hamalau urterekin hil zen Hondarribian bertan 1890. urteko utarrilaren 10ean. Beraz, gizon honek ondo merezia du behar bezalako omenaldi bat heriotzako mendeurrenez.

Bere literaturaren balioa, bere mendearen semea zenez, erromantikoa dugu. Gora-behera handiak nabari zaizkio, Arturo Campión-ek bere heriotzaz idatzi zuen lan haretan aitortzen zuenek (ikus, A. Campión, **Euskal Erria**, XXII, 1890, 82-88 orr.), baina hondarribiarrentzat ezitza izango den uste osoa dut.

Juan San Martín

ADISKIDE BATEN OROITZA

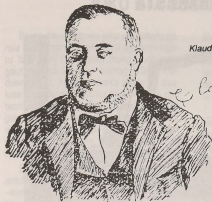
Dena beltz ikusten dët begien aurrean; ez dët arkitzen pozik nere barrenean; triste daukat biotza, onik ez etxean; indarrak ere naute uzten azkenean!

Otzikara gisa zait gorputza mugitzen! Bakarrik ezin egon, zer naik izutuzten; gau ta egun nago, ai ¡negarrez urtutzen! Zer zaidala dezute uste gertatzen?

Adiskide bat il zait ¡Zer adiskidea! Ezpaitu inork gaur, ez, arkikatu obea!... Zergaitu joan zatzaikit, o lagun maitea! utzirik pena eta naigabez bete?

Zer da nitiaz zangoen zer gabe munduan, itzal uts bat ezpada baso eremuari? Ona izan ziñan-ta, zintzoen lekuan atsedean zazu lasai ¡Atsedean Zeruan!

Klaudio Otaegi
1884. urtea

Claudio Otaegi

ARBOLARI OROIPENA

Milla kolore dituen ibar baretsu baten erdian Jaunak paratu zuen Aritz bat lur sendo eta guriar, euskaldun denok bizi gintzeleh doatsu bere azpian.

Ez ninduen ni, aren almenak bere antzera paratu, Esanaz: -Mendi orietatik inork botako etzaitu, etsaiak baldin zure semeak bereizten ezpa-ditu?-,

Zure iturri garbietatik sortu ziraden Legeak etsaiak ere aitorzen dute dirala ezin oheak; eta ala ere auzora bila seme axolakabeak!

Bildu gaitezen, bada, guziok Arborearen inguruan, eta mailatu, zeren berdinik arkitzen ez da munduan, landatu zuen esku santua dagolako zeruan.

Claudio Otaegi
1882. urtean

TTOTTA BOTILAREN ATZEAN DAGOENA

Gure belarriak aritu ziztutzen lehenbiziko kantak euskaraz ziren noski eta karrika mailan ere (portu aldean batez ere) gehienbat entzuten zirenak hauetxe ziren: "Andre Madalen", "Ardua eranta mozkortzen naiz", "Maritxu nora zuaz", "Elurra ari du zerutikan", "Olentzero fantzia" eta "Sagarra, mansana", nahiz eta familia mailan gurasotatik gurasotara ikasitako beste kanta euskaldun franko kantatzen zen.

Baina konturatzeko bagara, karrika maila-koek, nahiz eta doinu ederrak lagundu, gehienek beren hitzen gaia jana eta batez ere adana dute. Orduko bizieraren ispilu non-bait. Gaur egun ere asko edaten da, baina behar bada askoz edari klase gehiago saltzen delako edo esango nuke. Orduan osatzen genuen Hondarribiko herri tikiaren alaba-eran gaur baino mozkor gehiago ikusten zirela kaleratzen.

Mozkor haien artean bat gogoratzen dut berexiki. Berez txintxoia eta langilea gizajoa, ieltseroa lanbidez. Goizean goiz uda eta negu drilezko txaketa mehe-mehe batekin, gaitzak exkax antzean, alpargata beltzak txi-birixta haundi batekin lotuak, esku batetik zintzilik xelenbrera zapi txuri axul batekin lotua eta bizkarretik soka mehe batetik ere xato ardua, berak "nere tiki" izendatzen zuena, eta, jakina, gozoa izanik, zurrup eta zurrup, berehala hasten zen bibikoak ikusten eta indarrak ahultzen.

Egoera horretan aurkitzen zen behin lan-ean, karretilla zementu masaz bete-betea ezin aramanik, pisuak hankak eta orgatroa alde guzietara okertzen zizkiola. Konturatu zen ondokitu pasatzen zen batek begiratu egi-ten ziola eta gurutzatzean haxe esan zion, orgatroari begira: "Buruhaundi alu, honek beti berak nahi duen tokitik fan biar neri kaso-rik in babe... Kristo gero...".

Garai batean Afrikako gerrara deitzen zi-tutzen mutilak, baina bazegoen aukera ere, dirua ordainduta, ordeztu beste norbait bidal-itzeko. Bada, gure mozkor hau bi aldiz dirua kobratu ondoren Afrikako gerran ibili zen eta

bietatik oso-osorik etorri zen gure gizona. Dударik ez da trantze haletan ardoak asko lagunduko ziola, bestela, nola konprenditu gerrara bi aldiz boluntario joatea?

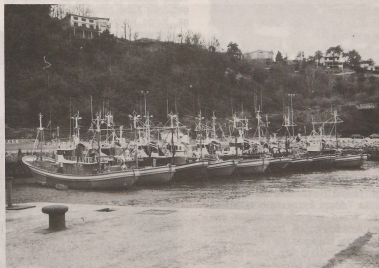
Egia guziaz esan behar badugu (berak behartzen gaitu esatera) ez ziren gizonak bakarrik mozkortzen zirenak, andre franko xamar ere bai. Hori bai, beren ustez malizia handiagorekin, ez bazituen beren aurpegiak salatzen behintzat, lo kuluxkarekin disimula-tuta. Gehienetan beren mutil koxkorrei agin-zen zieten: "Fa andarian Txefienanara eta inor ezpaduk, eskaioi lau sosen beti bezala-kua". Orduko mutilkoskorrek masaillekoaren beldurrez ez zuten erantzutenik eta beren obeditu beharren errabia adierazteko, so-totik atera orduko, beren lau sosekin totta-ren botila krokkatua gotti eta behetti soinu-a eginez edo danborra bezala joaz joaten ziren dendaraino, ixilik egin beharrean, auzo gu-ziari etxe hartan tronpeta noiz jotzen zen ohar-taraz.

Beste andre franko, berriz, goizean-goiz edo ilunabar aldera, beren tokilla beltz haun-diaren azpian gordetzen zuten beren totta botila eta denda ez zuten besterik esaten abots ixilean: "Errial batena ekatzu laborez".

Ez gaitu batere harritu behar egoera hark. Batetik ekaxti luze huraiak, bestetik umeak montolizka, ezjakintasun handia, or-duko fede gogor eta zorrotza, lagundu baino gehiago zapaldu egiten zuena, bakoitza bere izate berexiarekin... Nola ez krakatu eta lur jo?

Pixka bat pentsatzen ez badugu zer da-goen mozkor baten atzean, deusez eta farre-garriztat hartzera arriskatzen gara, eta, nere ustez, beste arrazoien artean, sensibilitate handiko pertsona bat dago hor, mila arrazo-i-rengatik bere ezbeharretan irtenbiderik aur-kitzen ez duenaren seinale edo oihu mingarri bat da.

Lourdes Zubeldia

"TXANPA" ORKESTAREN ARRAKASTA ESTRASBURGON

Txanpa Elkarteak ekintza asko antolatzen ditu Mendeluko biltokitik, Batzuku isilik, beste batzuku "sonatuagoak", akordeoi orkestak azaroaren 10etik 13ra Estrasburgon. Jortu duen oraingo hau, adibidez, "Grand Prix" horretan munduko 26 herrialdeko taldeek hartu dute parte, eta ospe handikoak ziren arren Txanpak goi maila jo du 40 (berrogei) medalla irabaziz Xabier Iridoz zuzendaritzapean. Estrasburgo Frantziako Iparraldean dago Alemaniarekin hurbil. Hemen bagenekien onak zirela baina irizti hori nazioarteko musikari adituek baieztatu digute oraingoan.

Txanpa Orkestra gaztea da bere historian eta gazteak ere, oso gazteak (12-17 urte bitartekoak), partaideak. Hogeitahiru. Hondarribikoak eta Irungoak gehienak. Dagoeneko emanak zituen beste kontzertu batzuk Hondarribian, jaietan adibidez, eta Euskadiko beste zenbait lekutan: estranjarian, berriz, haxe izan da lehenengoa. Lehenengoa eta nolako arrakastaz, berrogei domina irabazi bait ditu: 21 zilarrezko, 10 brontzezko, eta urrezko 9. Horiez gainera bestelako sariak ere irabazi ditu, diplomatik, trofeoak eta abar. Itenaldiak, gainera, kanpoko hainbat talderekin harremanak izateko balio izan die.

Horrelako garaipenak bakarka lortuak zituzten Txanpakoei, Idolo Otegi Alemaniaren, Klingenthal-en, igaz irabazle gertatu zenean, adibidez, baina oraingoan talde osoak frogatu eta erakutsi du bere kategorian.

Prestakuntza bikain horrek azaroaren 17an erakutsi zituen herritarrei ere Ama Guadalupeko saloian eskaini zituzten emanaldian. Xabier Iridoz kanpoan zela eta Karlos Iturralde izan zen zuzendaria. Aurkezle, Aita Joseba Balentziaga, Amuteko komentuko Nagusia. Eszenarioaren erdilik Hondarribiko bandera zegoen zintzilik eta ezkerrean bi ikurrin. Saloia bete, hutsuneren bat edo izan ezik.

Programari ekin baino lehen Nerea Lujanbio eta Olatz Mujika hamabi urteko pailatarrak duo ederra eskaini zituzten aperi-tibo moduan. Kontzertuak bi parte izan zituen. Lehenengoan solistak aritu ziren: Iraitz Manterola, Idolo Otegi, Agurtze Belarra, Raquel Ruiz eta Iñaki Alberdi. Kontzertuaren erdian, atsedena aldian, Ailfontso Orozko Alkateak, Kontxita Portu eta Jose Ignazio Lopez kulturako zinegotziek plaka bat eta bi lore sorta eman zitoten orkestrari Udalaren izenean omenaldi gisa. Honela zioen plakak: "Hondarribiko Udalak Txanpa Musika Taldeari Estrasburgon ospatutako nazio arteko akordeoi txapelketan izan duen arrakastarengatik zorioren emanaz. Hondarribia, 1989ko azaroa". Bigarren partean orkestra osoak jo zuen, Hirschi-ren vals patxaratsu eta goxo batekin hasita, Guridi-

ren "El caso" ren preludioa jo zuten ondoren, hots handiak perkutsioak lagundurik Ama Guadalupeko aretoa betetzen zuela. Straussen marxa batekin bukatu zuten txalo ugari eta luzean artean. Soinujoleak eduki elkartuak zeuden, osoki bat eginda. Iturraldearen zuzendaritzapean, Lehen Ilaran aurreko partean solista gisa aritutakoan zeuden. Akordeoi gehienak kromatikoak ziren atzeko piano bat edo beste kenduta.

Bukatutakoan Karlos Iturraldearengana hurbildu ginen zorioren emateko. Xabier Iridoz galdegirik Zaragozako Kontserbatorioan irakasle zegoela esan zigan, urtebete-ko eszedentzia bat betetzen Elixabete II.aren donostiarraren orde. Plaza konkurtso-oposizioaz lortu zuen Xabierrek. Han ezin eman eta bihoazkio hemendik gure zorioren beroenak.

Iturraldeek harrotasun sanos Mendelutik atera den lehen belaunaldiaren maila profesionala aipatzen zigan, tartean hiru akordeolari bikainen izenak eman beharrean gaituzuela: Xabier Iridoz bera, Amaia Lizea, Irungo Kontserbatorioan katedratiko.

eta Miren Iñarga. Karlosek dienez oso irakasle gogorra eta zorrotza omen dena. Zerbaitengatik esango du, noski. Bestetik jakin dugunez, kanpoko irakasleak ere etortzen dira Mendelura ikasle eta beren trebetasun alortuak hobetuz. Irakasleak, kontserbatorioko irakasleak besteak beste. Eta Txanpa aipatzean ezin isildu dugu Agustín Barsurkoren izena, bertako eragile eta zuzpertzalea sutsua. Txanpak gauza asko lortu baldin baditu Agustínaren eginahalei eta joan-etorrei eskerrak izan baita. Laguntza handiagoa izango balu ere gehiago ere egingo luke dudarik gabe. Horretan irauin dezala opa diogu.

Aipamen hau bukatua genuelarik beste berri pozgarri bat iritsi zaigu: Idolo Otegi lehen saria irabazi du Arrasaten abenduaren 10ean egin den Gipuzkoako Soinujoleen Lehiaketan, 12-15 urtekoen mailan, 335,5 puntuz. Eta bigarrena ere Txanpakoa izan da: Iraitz Manterola Irundarra, 319 puntuz... Alegia, Mendelukoek gainerako guztiak mendelatu zituztela...

J.A. Letamendia

Idolo Otegi

JOKU ETA JOSTAILU GARIAIA

Berez, haurrentzako joku eta jostailu garaia urte osoan beharko luke eguberri inguru hau izan beharrean, baina zoritxarrez gaur egungo biziaren erlirio honek, helduen gisara, halsa hartzeko astirik ez daukate ume gaixoei. Martxa hau, onerako edo txarrerako izango den baloratzen sartu gabe, horixe dugu erreallitate, eta horren aurrean egun bereziak antolatuta beharrene aurkitzen gara, lehen aipatu dadan eran, berez urte osoan beharko lukeena.

Egoera hau kontuan hartuz, hain zuzen, antolatutako dugu Hezkuntza Kontseilutik, -aurten bigarren aldiz- jostailu-erakusketa, joku eta jostailuei buruzko hitzaldiak eta Ludoteka-Tailerra gabonetako oporaldietan.

Lehena, gurasoei beren umeentzako jostailu egokiak erosi ditzaizen, hau da, haurrengan jostailu bakoitzak zer eragin izan dezaketen kontuan hartuz, mota ezberdinetaz informazio zuzena eta fidagarria jaso dezaten; haurraren adinari dagozkionak; osasunaren aurkakokoak izango ez diren mo-

duan eginak izan behar baitute, eta baita ere, haurra hazitzen ari den garaian, jokuak eta jostailuak oinarri-oinarizkoak izan daitezke, behar bezala aukeratu ezkerretik ahaiztu ez dezagun antolatzen da erakusketak.

Bigarrena berriz, hitzaldiak alegia, telebistaren eragin zuzena piskarenbat antizetaren eta jostailuetatik erosteko orduan go-goan eduki beharreko beste hainbat punturi kasu gehiago egiteko asmoz eratzen dira. Ene uste apalean, oso gaia interesgarriak arakatzan zituzten hizlariak, baina hala eta guztiz ere, badiadiu bertaratzin den jendetza ikusita, gehientsuok nahiko jakintsuak gara eta beraz, inoren aholkuren beharrik ez dugula.

Aurreko biak guraso edo helduei zuzendurik baldin bazeuden ere, hirugarren hau, haurtoentzako da. Ludoteka-tailerre hontan (jolas - ikastokia) 6tik 12 urte bitarteko gaztekoek ederki pasatzeko aukera izango dute Abenduaren 26tik Urtarrilaren 7ra bi-

tarrean. Bertan, joku berri eta zaharretan laguntza emateaz gainera, panpin, txo txongilo etab. Egiten ikasiko dute. Gisa hontan haurrei jolasteko ohitura ere grina sartu nahi delarik, zeren eta azken aldi hontan telebista dela medio nahiko urriturik bait dago. Eta bada, denon artean kaxa liluragarri horren aurrean ordu gubxiago sar dezaten lortzen dugun!

Horra bada, laburki esanda eta Hondarribiko bi maisu gazteen laguntzari esker -M.ª Eugenia Oronoz eta Iosu Castrillejo - eta Eroski, Conchi Pascua, Arretxe Bizilek, Ontza, Gabai, etab. dendek izan duten borondate ona dela medio burutu ahal izan duguna. Zerbait baliagarria eta aprobetxagarria egin dugulakoan nago.

J. Berau

LA COCINA VASCA

JUAN JOSE LAPITZ MENDIA

J.J. LAPITZEN LIBURU BERRIA

Aldizkari honetako lankide dugun J.J. Lapitz Mendia libur berri bat eman berri argitaratzen du argitaldarian: "La Cocina Vasca: sus recetas básicas". Hauxe da Juan Joxek euskal gaiez idatzi duen zazpigarren liburua. Aurkezpena Cofradía Vasca de Gastronomía elkartearen egotzian egin zen Donostian. Bertan 179 errezeta datoz, lur-reko eta itsasoko jakiak maneatzeko sekretuak azaltzen dizkigunak. Batzuk antzinako platerak ditugu, beste batzuk egungo eguneko euskal sukalde modernoak sortutakoak. Denak, ohi duenez, era argi eta errazean azalduak, etxean egin ahal izateko modukoak. Beste liburua eta artikuluetan bezala, bere prosa dotoreak hamaika ohar jakigarri eta anekdota umoretsu eskain-

"PIRU-MIRU" LEHIAKETA (III)

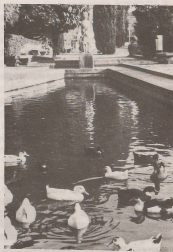
izten dizkigu plater goxoen osagarri. Ongi jatea kulturegintza bait da beti eta nonahi. Zorionak Juan Joxe!

Bigarren deialdian bost lagun agertu zaizkigu lehiaketan, den-denak 15 deiturak zuzen emanez: Agirre, Alkain, Alza, Amunarriz, Emazabel, Etxebeste, Goikoetxea, Gonzalez, Irdoi, Iza, Lekuona, Olazabal, Oronoz, Sagarzazu, Sorondo.

Asmatzaileak hauek izan ditugu: Iraitz Arruabarrena, Imanol Garmendia, Jon Letamendia, Aritz Lopez eta Jaione Yarza. Bix "ETSEBEXTE" idatzita (eta zuzenduta) bidali digute, hala ere, hor ez zegoen ezer zuzentzekorik, izen hori eskuinekin ezkerre-ira irakurri behar bait zen. Dena den harrigarria gertatzen da aski deitura luzea izaki berdintsu gelditzea batera zein bestera irakurrita. Erantzuna, noski, ontzat eman dugu.

Beraz, aurreko deialdian bakarrik ihes eginga zihonan Imanoli bost laguneko trope- la agertu zaio azken bihurgunean eritmo bereaz segika. Hamar puntu ditu berak, bosna besteek. Oraindik itzuliaren erdian goazela ez dakigu zein iritsiko den helmugara lehendabizi, pintxazko ere gertatu ohi dira eta...

Hirugarren etapa honetan Hondarribiko kale batzuen izenak emango ditugu eta bakoitzak bi gauza egin beharko dira: a) Non dagoen kale hori adierazi, eta b) pertsonaia horren berri laburra eman, batez ere Hondarribiarekin zuen erlazioa aipatuta. Erantzun bakoitza lau lerrotatik ez pasatzea eskatzen dugu, bestela kale izan beharrean

autopista gendek eta peajea ordaindu beharra, gainera zabalaren zabalez Amuteko zubitik ere ez litzateke kabituko.

Lau kale hauek proposatzen ditugu: a) Javier Ugarte b) Diego Butron c) Ramon Irribarren d) Pedro Mourlane Michelena e) Matxin Artzu.

Erantzunak, urtarrilaren 20a baino lehen, betiko helbidera:

PIRU-MIRU lehiaketa
Euskara Kontseilua
UDALETXEA
Kale Nagusia
20280-HONDARRIBIA

REMIGIO MENDIBURU

Gizon handia, indartsua, dugu Remigio Mendiburu; bere eskuetatik sortu den eskultura bezalakoa. Basajauan aizkolaria, patriarka bizarra daraman basajauan dotore ikusi izan dugu Jaizkibelen magaletik bere Land Roverrean pasatzean.

nean portuan, Serafin lagun minaren erretratua eta horrelako gai eta pertsona hurbilak arkituko dituzu.

Eskulturai gagozkiola, aurreneko lanetan, astrakzio bideetik jo zuenetik bederen, "talua" ditugu lehenengoetakoak. Arte

gioren artista senari esker. Beste askok ere ikusten zituzten bustinazko plasta haiek eta gozatu ere egiten zuten ueno esperientzia hartaz; berak bakarrik ordea jakin zuen haren balio estetikoa aurkitzen eta besteek ikustarazten. Hondarribiko parte zaharrean, bretain, badugu horietako bat, lehen Gipuzkoako Plazan zegoena. Remigiok Hondarribian eskainia.

Remigiok bere-berea du basoa, maitelindua omen dago basoaz, eta inork ez bezala daki zuhaitz basabaren mezu sekretua jasotzen eta ausnartzen. Txiki-bikitandik maitel izan ditut zuhaitzak eta txoriak. Txori guziak ezagutzen nituen, denak, izenez, eta zuhaitzak ere asko gustatzen zitzaizkidan. Denak ezagutzen nituen. Hortik hasi zitzaizkidan zuhaitzekin lan egiteko afizioa. Egurra edo zura baino gehiago zuhaitza maitel dut, eta zuhaitzetan pegoa. Forma izugarriak ditu pegoak. Okerrak, desberdinak eta berriak. Hortxe biltzen nuen eskultura egiteko komeni zitzaizkidan" esaten zuen Remigiok Euskal Tebistako "Farenheit" programan.

Guretat sutarako makila edo adaska dena, materia bizia da Remigiorentzat. Garai batean "Txori kailak" egiten dizkigu horrelakoekin, baina kaila horiek ez dira garzelak, txorietzako babés eta pausa leku baizik, maitasuna egiteko habiak, horregatik "Txori librean kailak" deitzen die Remigiok.

Egur puskak era miresgarrian elkartzen daki eskultura trinkoak eta batzuetan erraldoiak eraikitzen, Donostian Gipuzkoa Kutxakoak adibidez. Eta egurrari minik ez emateko, zurezko iltzez josten ditu, zauri herdoilgarrikeri eragingo ez dioten zurezko txotx eta ziriz. Eta itxuraz hilik zegoen egurra harrezkero irakiten hasten da, sugeak bezala mugitzen hasten, gorantz, beherantz eta alboetara, estu-estu atxikiak eta hala ere elkarri traba egin gabe, basoan bezala.

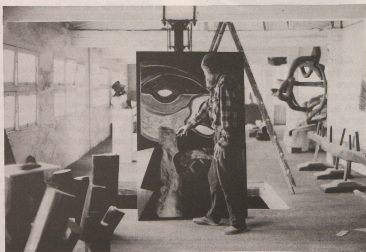
Azken bolara honetan, ordea, ez dugu ikusten eta triste ditugu Akertegiko txoriak eta zugarrak. Maitatzeko aldirizkian hilaren 4ean egin zituen gibealeko ebakuntza aipatzen guren eta bide batez agindua zegoen erakusketa antologikoa egitea eskatzen guren hemendik besteren deiari jarraituz.

Ireki da azkenean erakusketa, Eusko Jaurlaritzak, Diputazioak eta Donostiako Udalak elkarrekin antolatuta Santelmon. Eta Remigio bera ere ahulezia gairiditunik izan zen inaugurazioan joan den azaroaren 17an.

Gertakariaren garrantzia gogoan harturik elkarriketa bat egitea erabaki guren, baina inaugurazioa ostiralek izan eta igandean bertan ondo-ozik zegoelarik, berriro Bartzelonara azkar eraman behar izan zuten. Hegazkinez eraman nahi baina haize gogorregia zegoela eta anbulantzia eraman zuten azkenean. Hala eta guztiz, elkarriketa ez eginek ere, ez dugu gertaera hau aipamen berezirik gabe pasatzen utzi nahi. Hondarribia, euskaldun kontzientziatu eta artista bezala geure atxikimendua agertu nahi diogu geuk ere, eskaini zaion omenaldiarekin bat eginik.

Remigio Mendiburu Hondarribian jaio zen 1931n urtean eta gazte-gaztetandik heldu zion artegintzari. Eta hasieran margolaritzan aritu bazen ere berehala sartu zen eskulturren munduan. Pintura eta marrazki lanetan, lan figuratibetan, ez zaizu Hondarribian aztarrenik faltako, eta, besteak beste, San Nikolas kalea, arrantzaletak la-

mota ezezaguna eta harrigarria garai haietarako. Horien sorrera azaltzeko Mendiburu uketako jolasak gogoratzen dizkigu: "bustina egiten guren jolas -dio-, Taloa egin eta paretaren edo lurraren kontra botatzen guren 'Tapulero se le ve! Dale contra la pared!' esanez". Eta bustinezko taloa hormaren kontra jotzean lehertu egiten zen erdian zulo bat (edo batzuk) utziz. Baserriko ogi borobil eta itxia zirudiena, irekia da orain barne indar eutsi ezinak lehertarazita. Bapateko haur jolasa zen baina gertakari hura betirako arte lan bihurturik gelditu da Remi-

elkartasunean eta askatasunean. Eta horrela izaki berriak sortuz: "Mari", "Zugar galanta", "Muru", "Argi-hiru-zubi", "Xalbadorri omenaldia", e.a. Eskultura beteak, berezko astuntasunean arinak, egur pila kateatuak, sendo korapilatuak. Hauek omen ditugu Mendiburuen estiloa ondoen gordetzen duten arte lanak.

Inoiz puskak elkartu beharrean pieza bakarreko enborra edo adarra jango eta zulatuko dizu. "Atari" eskultura larrian bezala. Zenbaitetan materia gogorragoak, hotzagoak eta zilindrikoagoak erabiliko dizkigu: altzairua eta marmola. Hala ere berauetan sumatzen dugun barne arnasa, morfologia eta erritmoa, izotzurik badaude ere, egurrenak ditugula esango genuke.

30 URTEKO BILAKETA ETENGABEA

"Remi" bikitan San Nikolas kalean bizi zen, Hondarribiko parte zaharrean, alegia. Sukaideko leihoa ireki eta goardia zibilen koartela omen zuten aurrean. Aita, ordea, errepublikanoa zen eta Errepublikaren ejerzitan ibili zen gerra garaian. Izan ere, Remigiok 5 urte zituela, beste hondarribiar askok bezala, Frantziara egin zuten ihes eta han, errefuxiatu kanpoak ezagutu eta gero, Catalunya aldera jo zuten. Oraingo pintura batzuk gogoratzen dizkigute haurtzaroko denbora beltz haiek.

Aita, bestalde, hargina zen, eta Hondarribiko etxe askok gordetzen omen dute haren izerdia beren harrietan. Kai Berria egin zenean ere hantxe aritu zen Remiren aita harria lantzen. Beraz, saskitik datozkio zintzela eta mailurakiko joera.

Bestetik, lagunekin pilotan egitera murrain zegoen frontoira joaten zenean, pilotan egin beharrean zuhaitzak, adarrak eta hostoak pintatzen aritzen omen zen. Gehiago tiratzen omen zion bikitandik pinturak jolasak baino.

Soldadutza, minan baina Madriden egin zuen eta han biriketako tuberkulosiak jo omen zuen luzaroko ohean lotuz.

Dena den, Remigiok garbi zuen artista izan behar zuela eta hori lotzeko, ustez irakatsiko zioten lekura abiatu zen. Hogeitalau urte zituela, Madrida joan zen Academia de Bellas Artes de San Fernando delakoan ikastera, eta urte berean, 1956.ean, Bartzelonako San Jorge Arte Ederretako Akademiara ere ibili zen. Berriro daukagu, beraz, Catalunyan. Handik bi urtetara Paris aldera abiatu zitzaizun eta itxuraz lehengo bide akademizista horiek asetzen ez zutela Parisen xurgatu zituen informalismoaren bide astraktuak.

Joan-etorri horietan lortutako prestakuntzaren fruitu izan zen 1959.ean Donostian XIX Exposición de Artistas Noveles Gipuzkoanos zeritzanean irabazi zuen lehen saria. Eskultura haiek, ordea, "amatasuna" eta "itsasgizona", eskaiola figuratiboak dira. Hurrengo urtean ere Lehen Saria bereganatzen du Donostiako Certamen de Artes Plásticas lehiaketan. Eta 1962an, Lehen Saria

Talua. 1962

ere I Certamen Nacional de Artes Plásticas izenekoan.

Urte berean erakusketa bat antolatzen du Hondarribian, Carlos V.aren gazteluan, Nestor Basterretxearekin batean. Urte horietakoak dira gorago aipatu ditugun "talo" tamatuak (1960-62).

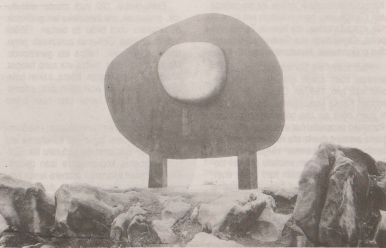
1963. urtean beste monumento bat tinkatu zuen Jaizkibelan, Pasaia eta Hondarribiaren artean, "Herrien elkartasunari monumentua" izenekoak, bertan dirauena.

Handik bi urtetara erakusketa asko du, besteak beste, Hondarribian, Donostian, Bartzelonan, Bilbon, Gasteizen eta Madriden. Garrantzizko aitomenak ere jasotzen ditu 65. urte horretan: batetik Remigioren lana Veneziako Bienalerako aukeratzen dute, eta bestetik Juan March Fundazioko beka bat lortzen du.

1966. urtean Arte mugimendu handia dago Euskal herrian eta beste probintzieta-

ko elkarte batzuekin batean ("Hemen" Bizkaian, "Orain" Araban eta "Danok" Nafarroan) "Gaur" taldea sortzen da Gipuzkoan. Bertako partaideak, Oteiza, Txillida, Basterretxea eta Mendiburu eskultoreak dira; Balerdi, Amable Arias, Zumeta eta Sistiaga margolariek batean. Donostian, Bilbon eta Gasteizen antolatzen dituzten erakusketek eragin handia dute oraindik Frankismo gogorreko diren garai haietan, esnatzen ari den kontzientzia berri bati indarra emanez. Kontzientzia hori euskal arte berri bat sortzeko ardura zen. Modernoa eta nazionala. Garai haietan lau taldeen izenak euskaraz egotea ere ez zen desafiorik txikiena. "25 pake urte" zirela eta, Remigioren, taldeko beste eskultoreei bezala, txke buria eskaini zioten eskultura bat egin zezan, "pake urte" haien origarri. Ezetz esan zuten. Diruz oso larri ibili arren, hura frankismoa onartzea izango bait zen. Remigiok etsi gabe iraungo du bere konpromezu politiko-

Monumento a la unión de los pueblos, 1963

kultural hartan eta gaur ere aipatu daitezke bere sendotasun etiko eta inkonformismoa frogatzen dituzten antzeko anekdotak. Diogun, gainera, artista hauek harreman handia Hondarribiaren ez-erik, batzuk bizi ere egin zirela bertan: Zumeta, Ruiz Balerdi, Sistiaga eta Basterretxea behintzat. Parte Zaharrean. Oiteiza ere askotan etortzen zen. Bertan jaioa, Remigio dugu bakarrik.

1970. urtean "Erri Txistu Otza" altzairuzko obra ezaguna ezartzen du Donostiako Avenidako lehen etxean, eta 1975an Gari-bay kaleko Gipuzkoako Kutzaren sarreran ezker-eskuin dauden egurrezko mural itze-lak eta goia.

Urte haietan Nafarroako Intzan bizi zen Remi bere familiarekin. Basoan bizi nahi eta han erosi zuen baserri zahar baina eder bat. Hantxe egin zituen, besteak beste, "Zugar Galanta" eta lehentxeago aipatu ditugun obrak, handiak neurri eta ospez. Hara igotzeko, ordea, aldapa latza dago, egon ere aski urriti zegoen, eta seme-alabel ikastola joateko garaia iritsi zitzaizenean egunero Tolosaraino jaitsi beharra gogorra gertatzen zen. Azken urtean piso bat hartu zuten Tolosan eta Mari Karmenek haurrekin (E-durne, Hutsune, Urko, Inotze, Ekantz eta Izotz) astelehenetik ostiralera bertan igarotzen zuen astea Remi Intzako baserrian utzita. Joserra Gutierrezek laguntzen zion lanean.

Remigioren hasierako asmoa artista batzuen artean komunitate autogestionario bat edo antolatzea omen zen. Bertatik jan, bertan hezi haurrak, eta bertan arte egin. Bere eragina Euskal herri osora zabalduko zuen arte gune bat. Baina hainbat proiektuarekin gertatzen den bezala, dirurik ez izaki horrelakoa antolatzeko eta Remi bakarrik gelditu zen. Hala ere, aurrera jarraitu zuen eta Intzako esperientzia burutu zuen.

Handik aurrera erakusketa asko ditu Mendiburuk, elkarrekin eta bakarka: Donostian, Bilbon, Iruñean,artzelozon, Madriden, Granadan, Canarias, Menorcan, Mallorcak, Mexiko, Basilean, Paris (1978), Chicagok (1984), Frankfurt (1986), Kolonian, e.a. Kanpoan erakustekak, ordea, ez dio galarazten Gipuzkoako herri txikietan ere bere lanak ezaugarritzea, eta horrela Tolosa, Azpeitia, Ormaiztegi eta Getarian antolatzen dira erakustetak, Hondarribia ahaltsu gabe.

Hain zuzen ere Santelmokoren aurretik antolatu zuen azken erakusketa Hondarribian izan zen, 1987an. Gipuzkoako plazan zegoen Kezka erakustokian. Eta bertan ipini zuen obra ez zen txikia, handia baizik. Horrelako espazio bat antolatzek lan izugarria ematen duela eta norbaitek ea Hondarribian izan beharrean zergatik ez zuen Donostian edo Bilbon antolatu galdetu zionean, berak Hondarribian nahi zuela erantzuten zion, bere herrian bertan, herriarrel erakutsi nahi zela bere obra.

SANTELMOKO ERAKUSKETA

Azaroaren 17an, ostirala eta arratsaldez, Remigio Mendibururen lanen erakusketa ireki zen Donostiako Santelmon. Etxe-

koek lagunduta iritsi zen kotxe batean. Santelmon sartu zenean txalo zarta berot hartu zuten ordu erdi aurretik bildurik zeuden lagunek. Norbait ere beldur zen ez ote zuten agertuko, oraindik ere gibeletxo ebakuntza egin ziotenetik zortzi hilabete igaro badira ere, makal bait dago Remigio. Ebakuntzetan erabili ohi diren zapi horietako bat zekarren sudur-ahoak estaliz eta goante txuriak eskuetan kutsadurarik ez harrapatzeko. Jende asko bildu ekinza horretarako: eskultoreak, margolariak, idazleak, era eta joera askotako arte eta kultur gizon eta emakumeak, politikariak, agintariak, e.a. Hantxe zen Hondarribiko Udalaren ordezkari-tza bat ere, Alkatea buru.

Lehen hitzak Pedro Manterola kritikoa esan zituen Mendibururen lana gerraondoko euskal eskultoreen mugimuntuan kokatuz, naturarekiko harremana, urratu zituen bide esperimentaltak eta gizartearekiko lotarria azpimarratuz. Ondoren Imanol Murua Diputatu Nagusiak, Joseba Arregi Kultur Kontseilariak eta Xabier Albistur Donostiako Alkateak hitz egin zuten Remigioren lana gorapatzu eta erakusketa herriari zabalduz. Erakusketa azaroaren 17tik abenduaren 25era arte egongo da irekia.

Erakusketan 120 irudi daude: eskulturrak, grabatuak, eta bestelako lan grafikoak. 30 urtetako obra bildu da bertan, 1959tik 1989ra artekoa. Gehienak zurezkoak: pago, haritz, zugar, urki, haltza eta gerezi-ondoa. Marmola ere bada. Beltza eta zuria batpat. Abadiako "Argia" gelan, berriz, azken boladak lan grafikoak erakusten dira, edozeinek eta Remigiok berak uste zuen baino ugariagoak.

Erakusketaren antolaketaz Hondarribian bizi eta bere lagun eta eskultorea ere den Nestor Basterretxea arduratu da. Gotzon Etxeberria koordinadore izan delarik, Basterretxeak esanaren arabera lanen kronologia errespetatzen saiatu dira, horren barruan esloak eta materialak sailkatuz, lanen perspektiba eta ikuskera zainduta.

Bertan garai bateko talo, kaiola eta brontzezko adardunekin batean, zurezko lanak daude (tolarea, txalaparta eta aizkolariari eskainitako omenaldiak). Leku bere-

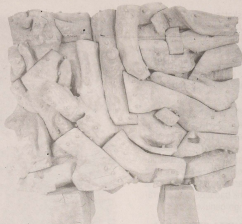
zian bere lan kuttunenak daude: "Muru" (1978), "Argi-Hiru-Zubi" (1977), Argi-Kabia (1981), "Hostoa" (1981) eta "Atari" (1983). Zurezkoak denak. Hain zuzen ere inaugurazio honetan Joseba Arregi jakin arazi zue-nez obra hau, "Atari", Eusko Jaurlaritzak erosiberrira omen du. Lan berriagoetan zura eta harria edo zementua elkarturik ageri dira, "Mugarri" (1983) eta "Iturria" (1983) lanetan, adibidez.

Erakusketan ez daude hainbat obra garantzitsu, batzuk urrutiegia daudelako, Chicagok adibidez, edota, Donostian bertan egon arren, neurri handiko lan monumentaltak direlako, hala nola Avenidako hasieran dagoen altzairuzko "Erri Txistu Otza" (1975) eta Gipuzkoako Kutzako sarreran ezker-eskuin dauden "Ruido de Abismo" (1975) eta "Viento de abismo". Horiek eta gaur egun Mediterraneo aldean Mallorcako Palman dagoen "Zugar Galanta" argazkiz erakusten dira Santelmon.

Erakusketarekin batean liburu katalogo bat argitaratu dute. Bertan Oiteiza ("Profundo afecto a Remigio Mendiburu" titulupean), Bernardo Atxaga (honen ondoan sartu dugun artikulua alfabetikoz), Jose Luis Merino, M.S. Alvarez Martinez eta Pedro Mantelrolaren lanak datoz. Bigarren zatian, Agirre Franco, Iriarte Martinena eta Zabaleren argazki Mendibururen hainbat lan datoz koloretan eta orrialde osoak. Hirugarren zatian Carmen Garmendiak lan guztien katalogozia egiten digu. Guk ere liburu horretatik atzeko azalean datorren "Argi kabia" hartu dugu eta barruko beste batzuk. Remigioren irudia agertzen diguten aurrekoak eta barrukoak, berriz, Juan Pablo Zabala utzi dizkigu.

Eta Hondarribian? Parte Zaharreko taloa eta Jaizbelk gaineko monumentuaz gainera ez ote dugu besterik behar artista honen omenez? Hori eta gehiago merezi du bere arte lan ederren bidez Hondarribiaren izena munduan zehar zabaltu duen Remigio Mendiburuk. Merezi du Remigiok eta Hondarribiak ere merezi du.

J.A. Letamendia

Muru. 1978

Remigio Mendiburu, alphabetum narrationum

Alfabetoaren aurreneko letra A zaharra delarik, baina ez edozein A zahar, baizik eta *Arus* erregeak zeramana.

Bada ba omen zen haren gortean Yvain izeneko zaldun bat, zeinek, bihotza ilundurik zeukalako, eta bai halaber amorrarioz eta etsita zegoelako ere, palazioaren inguruetatik urrutiratzea erabaki baitzuen. Yvain-ek, hala kontatzen digu Chrétien de Troyes idazleak, *erra, chascun jor, tant par montaignes et par valées*, eta azkenean baso latz batetaraino iritxi eta *fit silvester homo*, gizon basati bihurtu zen.

Ez gaitu Yvain haren erabakiak harritu behar, zeren basoak betetzen baitzuen. Europa epelean, Afrika edota Asian desertu gorriari zegokion lekua. Hara abiatzen ziren eremitak, bentutuak, legearen beldurrez bizi zirenak; hantxe aurkitzen zuten habesa, hantxe nozitzen zituzten penitentzia eta probak, hantxe egiten ziren ikazkin edo ehiztarien lagun. Zenbaitetan, bidatzur bat hartu, hari segi eta urrezko iturri batekin egokitzen ziren, edo belatze zoragarri batekin, *le plus bel praelet del monde*.

Hala esaten zuen, basoko bizimodua gogoratzen, XII. mendeko Bernardo sailnduak: *Zor, basora, egizu aurre hango bukarludakari. Basoak liburuak baino gehiago erakutsiko ditu. Zuhaitzek eta harrikatek zientzia maisuek ez dakizkiten gauzak erakutsiko dizkizue*.

Baina Baso idatzi dugu, eta *Bakardade*, eta *Babes*, eta pasa gara beraz aurreneko lettratik bigarrenera. Baina ez da izan, iragaitze hori, alferrikakoa, zeren aipatutakoek bai baitaukate zerikusia Mendibururekin. Bera izan baita—Yvain berri baten modura, Bernardo sailnduaren esanak jarraituz—Euskal Herrian sekula izan den artistarik basatiena.

Eta agian C letarak azaldu lezake ondo Mendibururen baso zaletasuna, zeren eta C, alfabeto honetan, Catalunya-ren C eguzkitasna baita.

Mila bederatzireun eta hogeitamasean, Espainiako gerra zela eta, Mendiburutarrek iheska ateratzen izan zuten Gipuzkoatik, eta ibilbide Catalunya-raino eramantzen zuten. Baina han ere, nahiz lagun errepublika zaleen artean egon, bizi egin beharra zegoen, eta Remigio titikia —bost urte zituen orduan— ehiztari eta ikazkin egin zen. Egun

tetarainoan eta ogi mamitsu batekin itzuli-ko zen familiagana.

Esaten da haurtzarora dela gure benetako aberria, estraineko gure urte horietan osatzen dela gerora izango dugun nortasuna. Hori egia bada, ez ote da halaber egia eskultore honen ahalmen poetikoa —naturalizaren hertsiki lotua— Catalunya-ko bere garai hartan piztu zela esatea? Ezer ziurrik ez dakit, baina baitetz iruditzen zait: orduantxe konprenitu zuela gu ere lur garel, lur berezi baina lur, eta horregatik izan daitezkeela, gainerako lurrikiko harremanak —txorickikoak, zuhaitzekikoak, harrikatekikoak— parez parekoak, hortizak eta sakonak.

Eta alfabetoaren hurrengo letarrera joaten bagara, eta Denboraren D iheskorra hartzen badugu aintzat, berehala nabarmen- zai- gu aipatu ahalmen poetikoaren ondorio bat, zeren Remigiot zerbaiz sartzen baldin bada bere obretan, zera hori Denbora baita.

B. Atxaga

Puño mazo, 1966

„Zer esan Zugar Galanta bere obrak bederatzit urte jasotzen dituela jakin eta gero? Bada eskultura hori, denboraren zinezko ontzia, ezin zitekeela inola ere hurian eta merkatuari begira bizi den gizon batengandik sortu, baizik eta Zuhaitzen Anai baten esku eta zainetatik.

Ez dute ematen, Zugar Galanta bezalako obrak, gure erresuma txolin eta monetsu honetakoak. Gaur eguneko objektuek ez daukate denborarik bere barnean, nola ikusten baitugun egunero *diseñatariko* paisaia poltit, tonito eta asfisiagarriak zeharkatzen ditugunean.

Erantzungo dit norbaitek esanez ez direla, Mendibururen obra guztiak, Zugar Galanta bezalakoak: erne direla bere eskutatik obra arinagoak ere. Nik baitetz egingo diot, baina basotik atera gabe eta alfabetoaren hurrengo letarrera pasaz, Egitariaren E bizkorra erabiliz.

Zeren, ene ustetan beti, Mendiburuk egiten baitu lan Ehiztarik bezala ere, eta ez Zuhaitzen Anai batek bezala bakarrik.

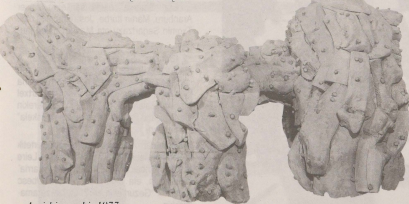
Zenbait alditan —neronek ikusia daukat— Mendiburuk irakiten jartzen du eltze bateko ura, eta segidan, bertara argizari pusketak jaurtitik, zotz bat eskuan hartu eta eltzeko bereziki hori zirikatzen hasten da, begiak erne, zelatan. Handik gutxiira, urtutako argizariak bere gogoko forma bat hartu duela ikusiz, kolpe batez sua itzali eta mahai guinera ateratzen du forma berria, argizari gogortua.

Forma ustekabeen harrapatzen saiatzen delako, horregatik deitzen diot *ehiztari lana* Mendiburuk batzuetan egiten duenari.

Nolanahi ere, artista batek ez du aski bere leku sakratuarekin. Eremita batek bai, baina artista batek ez. Eta horregatik aipatu behar diut hemendik aurrera Mendiburuk, basoan zegoen bitartean, hango bakardade eta proba pasatzen zituenearekin batera, gizartearekin eduki zuten harremanak.

Eta jadanik F letarren parean nagoenez, aipatu dezadan bere gizarte lehena, bere Familia: aipatu ditzadan bere semealaban izenak; Edurne, Hutsune, Urko, Inotze, Ekantz, Izotz.

batean, txondorra antolatuta eta harekin lortutako olio zahagi baten aldera luzatuko zien ingurutako payés edo nekazari; hurrengoan, laxoan sartutako erbia hartu, herri ba-

Argi-hiru-zubi, 1977

Eta aipatu ditzadan segidan, G letrara pasaz, Gaur taldeko artistak, zeinek izan baitziren Mendibururen lagunak: Amable Arias, Balerdi, Bustierrechea, Chillida, Oteiza, Sistiaga eta Zumeta.

H eta I dira orain bidera datozkidan letran. Bada H Hondarribiarena da —bertan jaio zen Remigio 1931ean—, eta I Inzarena —Nafarroako herria, non Remigioki urte asko pasa zituen.

Jotari dagokionez, berriz, ezin alde batera utzi Oteizak bi titulu. Berarentzako, orduan, hamargarren letra hau, bera izan baitzen Remigio eskultura bidean jarri zuena.

Eta K, denok dakigun bezala, konstantea da. Esate baterako: arrain haundiak titkia jaten du.

Eta L laino bat da.

Eta LL bi laino dira.

Baina gure zeruian, herri-arrain titki batekoak garenaz, laino asko egon da beti —elez heteriko orri bat egin beharko nuke haien ugaritasuna eta zama adierazteko— eta artistak ere deituak izan ziren haren defendatze-za. Hala, *euskal eskola* bat antolatzen saiatu ziren, eta herriarekin bat egiten: bai sortzeko garaian —herri tradizioa kontutan hartuz—, bai sortutakoa erakustekoan ere.

Mila bederatziurte eta hirurogeitazortzi —M letra neureganatuz diot— Manilestu bat eman zuten argitara arestian aipatutakoa azalduz. Baina ni ez naiz nor mugimendu hari buruzko gogeta bat egiteko, eta halakorik nahi duenak hobe du —letratu nadin N letrarin— Pedro Sotak zuzendutako zuen filma, Nortasuna, ikusteak: bertan egin baitzuten Mendiburuk bere balorazio eta azterketak.

Eta ia konturatu gabe O horobileraino heldu naiz, eta ba daukat hartara Oroitzapenei leku emateko aukera.

Behin batez, Inzan egun pasa nengoela, honoko erreflexio hau entzun nion hango etxe-ko jaunari:

— Gu biok, orain, bertatik bertara ari gaituk hitz egiten, eta bion arteko arteak ez ziguk enharazurik egiten, tarie xamurra duk. Baina urrunduko bagina, eta halere hitzegiten segit, orduan arteak dramatikoatutana emango litzioke elkarriketari.

Ideia hura nondik aterea zuen galdetu nion nik. Eta berak erantzun:

— Bada lehenengo egun batean gertatu zitzaizdan pasadiko batetik. Ba nitxien bide batetik bakar bakarrik eta halako batean baserritar batek dei egin zitxian malkar batetan ginetik. Hasi ninduan berarekin hizketan, oihuka ia berrogei metro urruti geundelako, eta hor non —bere etxe-ko sesio bat kontatzen ari zitzaidala— gizon hura negarrez hasten zaidan. *Zergatik eman ote dio negarrari?* galdetu nitxion neure buruari itzulbidean. Eta pentsatu nian tarteagatik izan zela, bion arteko tarte haundiak bere bizitzaren drama nabarmendu ziolako. Kontu berdinak mahai batean esan balizkit, orduan ez zikeen negarrik egingo. Eta hori pentsatu eta Giacometti etorri zitzaidaketen burura. Hala esaten zian Giacometti: *jendea oso urruti dagoela iruditzen zait*.

Eta Pusedizo hau, Remigiorena, gogoratu eta gero, egin dezadan Salto titki bat eta —Tartea ginetik pasaz— joen nadin Ur delakoak duen U letrarin.

Hiztegiel jaramon egin behar badiegu, ba omen da —Greziar esan zen lehen aldiz— lurra, aidea, ura eta sua baino lehenagoko materia bat, *apeiron* izeneko. Bada euskarari begiratu eta ba dirudi materia oinarritzko

hori UR delako bat dela, zeren bera azaltzen baita bai elementu askotan (lurra, ura, sura, egurra edota zura, elurra, hezurra, burdina...), bai denboraren zehaztapenetan (eta ez dugu ahaztu behar urte hitza *denbora* hitza baino zaharragoa dela).

Jakina, ba dira irudipen horren posibletasuna pikutara bialtzen duten hitzak (beldurra, gezurra), eta ez naiz ahalginduko bide horretatik. Baina balio dit aitzaki delako, balio dit Mendibururen apezion delakoa zura edota egurra izan dela esateko. Eta ez bakarrik materiale hori erruz erabiltzen duelako, baita bere eskulturretaz zureko izakiak bezala egiten dituelako ere: batuketaz eta ez, heste artista gehienek bezala, kentekaz.

Materialearen beraren aginduei hainbeste garrantzi eman dion euskal eskultore baten atzetik, aukera hori ezin izan daiteke hutsala. Eta iritxi gara Ekis ezti baten mailara, iritxi gara Xalbadorren Ekisera. Mendiburuk bertolari haundi haren izena eman zion bere obra bati.

Y dugu alfabeto honen azken aurreko letra, eta Yvaimena da. Berak ez zion entzun nahi izan *vi la forest e vi la terre, merveilles quis, mais nestrovi* esaten zion beste zaldun bati, eta, entzungor, basora joan eta marabilak aurkitu zituen. Eta gauza bera egin zuen Mendiburuk.

Eta hemen dugu azkenean gure Zeta maitea, Zeta asko daude gure hizkuntzan, baita bat aukeratzekotan Zugar Galanta eskulturrena aipatuko nuke, bera baita Mendibururen kulturetako.

VI LITERATUR SARIKETA

“BORDARI” ETA “SATARKA” SARIK

Epai mahaioak erabakia hartzen.

Abenduaren 5ean aurten “Bordari” eta “Satarka” sariak erabaki ziren Udaletxe-ko areto nagusian. Epai-mahaia “Bordari” ipuin sariketan, Martin Iturbe, J. A. Letamendia, Jose Antonio Loidi, Txomin Sagartzazu eta Martin Ugaldel jaunek osatu zuten.

Eta “Satarka” olerki sariketan Javier Aranburu, Martin Iturbe, Jose Antonio Loidi, Txomin Sagartzazu eta Martin Ugaldel jaunek.

“Bordari” Sarian, ipuinetan alegia, A mailan, Jesus Mari Mendizabal gertatu zen irabazle “Soinu” ipuinarekin. Bigarren saria bi lagunen artean banatu zelarik: Martxel Mariskal Balerdi “Zazpian behin” ipuinarekin eta Feliziano Pelaez Arregi “Ramon Eskela” ipuinarekin.

Ipuinetan, B mailan, hemezortzi urteko beharokoenean alegia, lehen saria Leire Azkona Uribe irabazi zuen “Ni... harria” ipuinarekin, eta bigarrena Ainhara Obesc Ardaizek “Gezurtekin zer?” titulua zeramanarekin.

"Satarka" olerki lehiaketan, A mailan, Edurne Martínez Juanaberriak irabazi zuen lehen saria "Eskutitzak hego haizeetan" lanarekin, eta bigarrena Koldo Emery Etxegolenek "19 urte" izenekoarekin.

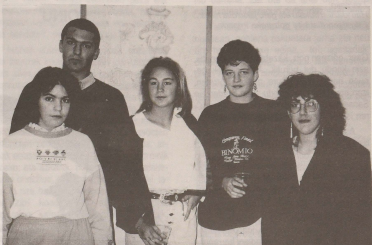
Olerkietan, B mailan, lehen saria Aitziber Goñi Olasagastik irabazi zuen "Nerea zara" poemarekin, eta bigarrena Joseba Poncek "Ilargirik gabeko gaua" lanarekin.

Sari banaketa abenduaren 17an izan zen, ohi bezala, Ama Guadalupeko Aretoan. Saio horretan "Xatz" Eskolaia kan-taldi zoragarria entzuteko aukera izan genuen Xabier Bustoren zuzendaritzapean eta egia esan neska gaztetxo hauen kanturako balioak etorkizun ederra agintzen digu Eskolaiaen lerroetan. Ima Lopetegui aurkezleak esan zuen bezala harro egon gaitzek hondarriarrok literatura eta musika alorrean daukagun harrobi aberatsaz. Bestalde, Imari berari buruz esan dezagun azken orotean Lazarra aldean irakasle dabilenarik herrian nahi baino gutxiago ikusten badugu ere, bere ahots gozo-zaula Euskadi irratitik iristen zaigula maiz, eta oraingoan entzun ez-azik pozik ikusi dugula gure artean hizlari jardun egoki eta atseginean. Kanta emanaldiaren erdian Alfontso Ornoz herriko Alkateak eta kulturako zinegotziek, Kontxita Portu eta Jose Juan Bereauk, banatu zituzten sariak. Aurten diruaz gainera Hondarribiko irudia zituzten grabatu polit batzuek eman zaizkie irabazleei. Grabatuok, Toparari prestatuak, plakatxo bat zuten sariaren apamenarekin eta Xabier Sagarzazuk eginak dira.

Zenbaki honetanxe argitaratzen ditugu lehen sariak bereganatu zituzten lanak.

NEGUKO JARDUNALDIK

Urtero bezala sari banaketa honen inguruan Neguko Jardunaldiak izan ditugu aste-buru honetan. 14ean, osteguna, Siadeco-k aurreko urtean zehar egindako Hondarribiko Azterketa Soziolinguistikoaren aurkezpen irekia izan genuen Udaletxeko Pleno Aretoan Iñaki Larrañaga soziologoak egina.

Leire Azkona, Feliziano Pelaez, Ainhara Obeso, Aitziber Goñi eta Edurne Martínez Juanaberría.

Azterketa hauen berri "Hondarribia" aldizkari honen hiru ale bereztan emana dugu. Hortik atera diren bost mota lodiak udaleko partidu politikoan artean banatu ziren urte honen hasieran eta orain beste hogeikopia egiten ari dira herrian zabaltzeko. Bestetik hitzaldian erabili ziren mapak San Pedro kaleko erakustoki batean agor dira jendarean ikuskizun hilaren 15etik 23ra arte, beste gai osagarri batzuekin, Ostegunean bertan Takolo, Pirritx eta Porrotx pailazoez hiru saio egin zituzten eskoletako haur txiki-entzatz.

Hurrengo egunean Koldo Amestoi kontalaria aritu zen beste hiru saiotan, haur kuskortuentzat, Sainduako Gaztetxean. Koldo bera gustuen utzi zuen ekitaldia arratsaldeko hiruretakoan izan zen goizekoetan haur gehiegi izan zuela eta. Horrelako kontaketak benetan egokiak gertatzen dira hizkuntza lantzeko, gisa horretako espektakuluetan hitza bera bait da alderazpide nagusia. Arratsaldean "Lauaxeta" filmea ikus-

teko aukera izan genuen bertan. Hor, berriz, alderantziz gertatu zen, jende gutxi agertu bait zen. Larunbatean Txanbela taldearen kontzertua izan zen Ama Guadalupeko ikastetxean. Jende gutxi erekin hau ere.

Igande eguerdian, lehenago aipatu dugun sari banaketa izan zen, eta iluntzean "Ama begira zazu" antzerki humoretsua. Eta hemen bai gelditu zela txikia Ama Guadalupeko Aretoa. Antzerkia hasteko ordu erdia baino gehiago falta zelarik jende morda zegoen saloiaren inguruan pilatuta. Adin guzietakoak. Alboetan eta erdiko pasiloetan ere aukiak jarri behar izan ziren, jendeak eserita ikusiko bazuen. Eta inori ez zitzaion damutu hara joan izana, oso ikuskizun orijinala eta ederki egina bait da. Gezurra dirudi lau lagunon artean halako espektakulu bitxia antola daitekeenik. Kontxu Odriozola, Elena Irureta, Jose Ramon Sorozio eta Mikel Garmendiaren artean etengabeiko parre algaran eduki zuten ikusle-goa. Bestela galdetu iezaiezu Amona Jexuxa eta Maritxu Begizuniri, beraiek izan bait ziren lehenak sartzen. Zuzendaria Eneko Olasagastii izan zen.

Sei sketch paregabe eskaini zizkiguten: "Jatetxean", "Gotzaiarekin", "Baserrian", "Bi ahizpa", "Hondartzan" eta "Inkesta". Arina, pikante xuabeko parodia, gatz fineko umore euskaldun modernoa. Eta dena errejistro ugaritako euskara argi eta herrikoi batean. Amaitzeko auresku ederra dantzatu zituzten Pello Joxeperen doinuaz, serio-serio eta hitzik esan gabe jendea parrez leher-tzen zen bitartean. Politika, eliz gizonak (eta emakumeak), matxismoa, telebista, euskaldunberriak, nekazahar erdalzaleak... dena jorratu zuten han inori minik eman gabe.

Uste dugu esperimentuak balio duela eta horrela frogatu zuten eszenatokiara lau artistak behin eta berriz atera arazi zituzten azken gabeko txalo luzeek.

Bukaera ezin hobea aurtengo neguko jardunaldietarako.

"Xatz" Eskolaia Ama Guadalupekoan

Txamako:

Hau idazten bukatu eta gero jakin diat hirea...
Eskertzen diat hire goizeroko irriparra.

Gaur, goizean goiz, kazeta hartu dudanetik, ezin kendu dut burutik. Aspalditxotik genuen haren berri. Gure mutilkoskorretan, izan ere, sonatuak izandu ziren Prudentzio Sansebastián, edo hobeto esan, "Soinu"-ren istorio hunkigarri eta xalamatikak.

Aspalditxotik nuen, halaber, harekin solasean jarduteko gogoia eta irrikia ere, baina bila OIartzuna joan nintzaion aldiro "honako auzoan edo harako baserrian izango duzu eskean, ez da aparte ibiliko..." esaten zidaten denek. Alperrik, ordea; erlea eztigiarrik gabe bazala itzultzen bait nintzen etxera, ez "Soinu" eta soinu ondo.

Aurreko batean, horratio, joan eta harripatu nuen, iturriozko arboladitan harripatu ere, hangoxe harri gorritzko jazarlekuan etzana, albarika-bufanda-gabardinetan zarpil, azal eta tximatan zoldatsu, jaino izanaren lot-saren itzala begian.

Ez dakit nik besteetan horren irekia izandu zenentz (berritsu eta esan luzeakoa, alegia). Nirekin behinik-behin, ez bide zuen traba haundirik mingain puntara etorria jaulkitzeko. Alderantziz, esango nuke nik. Bazi-rudien ni noiz agertuko zai egona zela bera ere luzaroan, bihotz zahar akitu haren ezku-gordeak plazaratzeko edoleta Mina eta Atseginaren arteko dantza isilari hitzaren musika jartzeko.

Gazta, ardoa eta ogia, dena zakuto berri batean, hartua nuen beretzat.

—Hara zer ekarri zidudan, "Soinu"... Tori. Baina horren txarre...

Itxuraz ez zen malmetitutu ere.

—"Truke" diozu, truke...!? Otxanentzat, zeruetaiko erreinua mixeriarren truke, Halere, oraingo hau hobetzearen "geroko" aren erdia emango nuke pozik asko. Hau al da, ba, kristau balentzako bizimodua? Zoaz munduan geltera, otxoan eta herabe... zoaz; beltzak eta gorriak ikusteko zaude. Munduak ez dio otxanari kupidarik. Bazeneki...

Hona ni hemen. Ikusten nauzu, trapu zaharrotan nolabait ere bildua, hotza dismulatzearen eta naizena erakusteko lot-sak. Aterik ate eskean argitzen dit egunak, bixipoxean-edo; beste ate baten kanpalkal-detik agurtzen oskornak negarrez. Erkina nauzu jitez, seta geldoa, haur zitiriz baten burlari gain hartzeko gauza eza. Lana egingo nukenean nabil betidanik, ez penitza; baina adina oso aurrera batetik eta osasun maxkal hau bestetik, denekako traba eta enbarazu: ez da hemen inguru guztian (eta zabal har dezakezu) soldatan jasoko naue-nik. Nahiago nuke bost xentimo baino...! Neure ahalduantzoa eginez neure ogia irabazil "Neurea", ordea, ez dut lotsa beste-rik, helduen iseka eta mutilkoskorren harri itsua. OIartzun, OIartzun... Halaxe dira nire ibilerak joan deneko hogeitamar urteotan

"SOINU"

hemen: kaltetik baserrira eta ikulkuren bateko iratze pilatik basoko pago ipurdiko horbel tartera.

Ez naiz beti horrela ibilia. Jakinaren gainean zaude idanik zer harrera egin zidaten Hondarrribian, goardia zibilek guri ponpoxo batean udaletxe aurrera eramane nindutenean. Han zen herri osoa, inondik ere. Denak, suziriaren danbateko artean, ni ikusteral ileak eta bizarrak nituen soineko estalirik luze-nak. Gogoan dut hango kale estuko harlau-zen preskura, abenduaren 5a izanarren eguerdiaren epela eta begi-luzen kurosiotzearen beroa. Atzetik herrenkadan goardiak aurrea eta ondoren Jaizkibelgo artzaiba-serritar batzu nituelarik, Kontzejuko eskal-buruan dozenardi bat gizaseme dotore jantzitk errezibitu ninduten. Eskua luzatu-ez-luzatu egondo nintzen uia batez. Baina, "zer egiteko?", nire artean, "halako esku garbiak zikindu eta itsusteko..."? Eta hala, inongo paterfilorik gabe, han denen agerian jende gehitxo ere bazela eta, gela txu-kun zabal-zabal baterako bidea eman zida-ten. Nire ondoren goardia pareta sartu zen (baezpada ere, nonbait) eta sei gizon doto-reak ere bai, kurosiotatzea bakardadean ai-siagi asetzeko, edozein moduz ere. Eser nendila, bada. Lastima ere ematen zuen hain-halako aulki ederrean nire azal zikinok jartzeak, baina... eseri nintzen, agindua be-tez. Alboan berdezko biak zutik, eta apar-

texeago sei gizahandiak, zein atzera-au-rrera, zein egundoko mahain batean atzetik jarria. Nongoa ote nintzen, bada, halako kristau piura. Esan ere egin nien, "Donosti-lik hona bitarte, aldiari aldiro, ahal dudan bazterrekoa." Hura ez zela, bada, kuxida-dea inoren aurrean agertzekoa eta heurak lagunduko zidatela...(ño...!)—ari nintzen neure-kekaz bitartean—, zerua altu zegok eta gi-zahandi oniegleak urrutit nik beti). Tximak moztu eta azala bere onera ekarri beharra zegoela lehendabizi: hurrena, sabela bero, ondo janez gero, eta atzeko kaleko Zamo-ranian nahi haina emango zidatela, janean nahiz edanean; eta azkenik, heurak seirak egingo zirela, sin faltat, niri lan ondrosoren bat aurkitzearen kargu, baserriren batean-edo. Ni neure aldetik, lasai: bapo ibiltzeko Zamorian bertan edo-eta neuk ongi ne-rizkionean. Baietz, nik, konforme; nola ez, bada?; erreze etsiko niola bizimilde hari!

Nik neure aldeko esantza txintxo asko bete nuen; konpletu jantzia, guapo orraz-tza, sosen beharrik ere ez... haiek tripaka-dak egin nituen sagardotegietan! Hura txar-din zaharren bufada, hura soinua eta aparra...

Ai, Panpinot kale inguruko hormazaha-rrek hizketan balekile...! Lastimarik ditut ahaztuxekak, solamente... jendea ere, gaine-ra, aldeko, jakingura, kurois eta eskuazabal. Horrelakoetan ez da munduan ahalgerik,

akabo begiaren lotsak; ni orduan kabailero!

Ordea, gaitzak bezala zorionak ere ez dirau ehun urte. Inon lanik emateko urte sasoi aproposena ez zenekoa... arrantzarako belaxka ikusten nindutenekoa... neuk al dakit, bada... Azkenean, kustoia da, aitzaki-maitzaki, egunak aurrera egin hala, jendeak pasaraen zeharreago begiratzeko zidala; lehengo esku zabalak ixtenago hasi zitzaizkidalda; arropak zirtzildu, sabela hostu eta sakela zimurtu hala, nire behingoa izen ona ere zimurtu, hostu eta zirtzildu egin zela. Hori da kontua. Akabo, beraz, hango nire zerak... pozak, alegia, eta "atauleak" honddarbitarrek dioten bezala. Dena den, giza-haundiek agindu zidatenaren erdia beterik zuten, eta gaitzerdi. Guzti hura gogoratzean zer zimiko sentitzen dudana, diozu? Hara: gure gorrotoa eta erdeinua ekonomizatzea (horrela esaten da orain?) kormen da maiz, asko eta asko direlako ondotoz merezi dutenak.

Hondarribiara jendartearen, txinpun eta luminaio, zaldi karriuan etorri nintzen bezala, bakarrik eta oinez, isil-isilean, erten behar izan nuen Irun aldera: pozerako adiskiderik gabe alboan eta mando trenan hartzeko ere sos pixarrik gabe aldean.

Gozatuak gozatu, nahiago nukeen, hotzak eta tximak gorabehera, nengoeneko harpean utzi izan banindute. Ondo, halerre!

Gozatuak gozatu, nahiago nukeen, hotzak eta tximak gorabehera, nengoeneko harpean utzi izan banindute. Ondo, halerre! Izate, izan ere, ez bait da nahi dena egitea, baizik-eta ahal dena egin nahi izatea. Eta nire Zazentegiko harpean horixe nuen: egunak joan, gauak etorri, aldian aldi-ko ahal nuen txoaz gogoak ase nahia, besterik gabe. Jakinuratsua somatzen zaitut eta emango dizut, bai, hango kalamidadeen berri; kontatzea da errazena.

Itzuliko hegaztiekin batera, 1903ko apirilean, etzan nintzen aurreneko txarpe hartan. Propio joana nintzen, noski, lehendik haren berri banuelako. Haseran ez nuen damurik izan: arropak artean osorik soinean, beraz hotzik ez; eta sabelerako aski nituen itsas bazterreko lapak, lanpernak eta ostrak. Halabaina, gorputzak, nonbait, ez du "gozoa" aski eta harreguraz ez zitzaizkan bada hasi? Ondoezak aurrea, hotzikarak gero eta sukar madarikatua azkenik. Lastimarik nengoen arbolaz inguratua baina denak fruitunik gabeak; lastimarik nengoen arrain goxoz inguratua, baina nik arrantzarako balio ez! Neuk dakit zer den egunetako sukaraldi erneagarria bakar-bakarrik hartzulo zoko batean iragan beharra! Ez nuen egunetan ezer jan. Edateko, berriz, banuen, harkaitzaren kanpokaldea, aska moduko bat zerutikako euriak aldian-aldian gainetza uzten zidana. Eskerrak hari!

Kopeta bustiz eta xurut eginez, ez zitzaizkan sukarrak nahi ordurako baretu, goxatu eta joan.

Udaberriaren usainak eta koloreak berriro datatu ahal izan nituen. Hango urdin eta berdeen jokoak, hango haize mehearen

igurtzi leunak, hango basoaren geza eta kresalaren gazia... nola ez, bada, halako paraiean herrialik herrialena ere gordindut eta sendotu?, nolatan ez bada?

Handik aurrerakoa jakina da: nola ileak eta bizarrak luzatzen-luzatzen joan zitzaizkidan zikin eta narrats, arropak pusketakapusketaka gaitzen, txikiak genienak agerian uzteraino; nola tarteka-marteka arrotek ikusten ninduen arrantzaile edo mendizalaren batek eta nola bakoitzaren irudimen fantasiatsuak eragindako burupidetan urruntzen zen; nola, goseak eraginda, ardiak ebasten hasi behar izan nuen gordirik jateko; eta azkenik, nola, norbaiten salaketaren ondorioz, euria goian-behean ariki, lasai lo nire harpean nengoen batean, goardia zibil koadria, fusilez eta pistolaz leporaino kargaturik agertu eta handik, izuaren izuz, aterarazi ninduten sekulorun sekulotan ez itzultzeko.

Zortzi bat hilabete bota nituen hangoxe bakardadean. Inoren aurrean ibili beharrik ez-eta, osasuntsu neraman gorputza, kuraia-

tsu barrena. Zer ote da ahal den apurra nahi izatea! Dezagun gutxi, dezagun beti.

Tamalez, ordea, ia dena menderatua nuenean, gehiena eskuetara jarria eta neu ere horretarakoxe egina... tol, agintariak, ordena, kuxidada, legea... Nik banekien ondo asko nora ninderamaten, ondotoz banekienez. Kartzela bera estimu gehiagotan nukeen, gizarte haundi eta potetsua baino.

Kontatu eta kontatu, gauza da, nire egunak bukatzen ari naizeneko auzune honetan berean hasi ere egin nintzela, lan motxean eta eske lotsagarri luzean. Beti ere bidez bide, alajaina, inon sosegunik gabe. Badirudi, aspaldiko urtetako garai hailetan, Oiarzun nekazari hau zeharo bestelakoa behar zuena derrior, baina kila! Jendeak, bai, ahoberoz hala dio: "Konparatuko duzu, bada...? Orduan dena garbi-garbia zen, baso-zelaietatik hasi eta emakume-gizakumeetarako: garbi, leial... euskaldun birjinal,

inon bat izatekotan. Gaur egun, aldiz, inguruko keak eta keak ez direnak... konparatuko duzu, bada, aikiidea...?! "Halamoduz jaulkiko dizue, egiaren borobil osoa norberak soilik ikusten ahal duelakoan. Nire gatzetan aspaldiko herri hura, bere gizon "leial-zintzo" eta guzti, ezagutzeko parada izandu nuen, bai?, eta jakin behar duzu, orduan gaur bezalako, zakurrak hankutsik zebiltzala. Nire tankerako ahul herabeak, berriz, are hutsikago!

Zer diot nik "hutsik..."? Bai maiz irain eta jipoi gaiztoen jabe ere. Denak gainera, "zuentasunaren" edo batek ahal daki zeren izen santuan... Ikusten nauzu, ikusten nauzue. Bada, zartzera egin dudana ere legez, hankak arrastakago daramatzadala gaur, beste gaineantzean ez dago ordutik gaurrera ezereen alderik ahalontzako.

Jaiotzak gutxi eskertua nauzu eta bizi-deharrik zigortua. Burua hozkil eta bihotza

gelbera Donostiako mojaetze batetik otzan-otzan erten/bota nintzenetik/nindutenetik. Osasunak ez dit zutik ibiltzeko beste inder eman; ibiliak, berriz, ondasunik ez.

Horra dena esana. Batere konturatu gabe, atzeko aurrera eman dizut nire bizi-tzen kontua. Etzazula ordenatzen lanik har; uztazu dagoen dagoenean. Nonnahik ekinda ere atarramendu hits berera garamatzake nire istorioak. Izan ere, besteak jaio-hazi-hil, ordena ordenean, ohi diren ez-bezala, ni ez bait naiz egundo "hazi"; hilik jaio bai, orde.

Eta honela, herio honetatik berrito jaio-ko naizelakoaren esperantzetan ("otxanentzat zeruetako erreinu", oxala!), larri-bixi eta mami ustel noaiko burroan lurrari. Ez bait du besterik merezi ere natura erreakabak, honen urri-motz erregalutuogandik.

...

Begien bistan dut goizeko kazeta. Alde bata, hiru gizon haundik, tente-irritatu-dotorek, betetzen dute orrialde osoa goltiti-be

tti. Barrenean, pakearen eta lanaren eta bizitza difosoaen truk, botoa eskatzen didate.

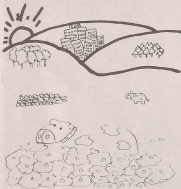
Bestekaldean, zabal eta luze hauxe ere, sariak eta sariak erruz eskainia, zozketa haundi baten iragarkia. Baxter batean, apenas lekunik gabe, horrelaxe dator albisteak:

"Agure bat hila Oiarzungo basoan. Gure idazkari Bulegoan jakin berri dugunez, bart, Oiarzungo kaleetik etxerantz zihoala, bertako baserritar batek hilik aurkitu omen du agure bat bide bazterrean, pago ipurdiko horbeletan erdi galdua. Kiratsa zenon iada gorpuak, nonbait. Arroparik gabe omen gijazioa eta alboan, ezker eskuz oratua, zakuto berri xamarra omen zeukan, gazta puska, ogi gogor eta botella huts batekin. Ez bide du inolako biolentziaren aztarrenik. Noragabeko gizon galduren bat dugu. Edozein moduz ere, Ertzaingoa..."

Jesusmari Mendizabal

1989ko urrian

NI... HARRIA

"Harria, gauza gogorra, ia, ia hautsezina, ikaragarria, arraroa, txikia, handia, itsusia, bitxia, disdiratsua, latza, zikina, garbia,... askorentzat eder, askorentzat nazkagarria".

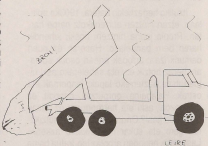
—Ez dago eskubiderik, geuk, harriek, bizidunen harrokeriak jasan behar, a zer nolako problema! Arrokek sua bezalako errespetoa ematen dute, eta geuk, harri txikiak, aldiz, ez diogu inori beldurrik ematen. Ezin da jasan, lotsagarria da! Jendeak munduarentzat problema handia bagina bezala hitz egiten du:

batzuek... ez jolastu harriekin zikinak daudela edo ez bota harririk uretara, arrai-nek ihes egingo dute!

eta besteek... kontuz!, estropozo egin-gu duzu!

Beno, kontuetaz aparte nere istorioa kontualko dizuet: Ni, harri eder eta disdiratsua bat nintzen gaztetan. Bitxia, txikia, belatan polita. Beno ez naiz harrotuko... ejem. Ba, nere etxea mendi altu bat zen, oso leku onean bizi nintzen belarrez eta lorez inguratutik, kolore guztietakoak: gorria, horiak, berdeak,... aaa zoragarria! Beno, hori ez zen guztia, noizbehinka ere behi edo ardi zoratu bat etortzen zen bere beharrak egitera. Hala ere hori zen gutxienekoa. Zeru urdina zegoenean Praxku eta biok oso ongi pasatzen genuen. Praxku nere lagunik hobereña zen. Handia, disdiratsua,... etb. Ez ni baino ederragoa.

Ba, goiz argitsu batean, zeru urdina zegoen horietakoan, kamioi-zarata handia entzun genuen. Ez zen ezer ikusten. Denbora pasatzen zen bitartean zaratak gero eta indarsuagoak ziren. Bapatean, han urrutian, kamioi handi bat agertu zen. Gorria, gupil handiekin. Elefantea baino handiagoa, zerl, ez, ez, balea bezain handia! bai horrela! Bere ondoan "eskabadora" bat zotzen. Gero eta susmo txarragoak genituen. Oso hurbil zeuden. Ni dardarka hasi nintzen. "Eskabadora" bere besoa luzatu eta lurra kentzen hasi zen. Gosea zuela zirudien. Begiak itxi nituen beldurrez. Momentu batean begiak ireki nituen. Orduan! Orduan konturatu nintzen nere gurasoengandik hamabost metrotako altueran nabarilela. "Eskabadora" k ni eta beste sorte txarreko batku askatu gintuen eta kamioira erori ginen. Baparrun platera zirudien! Ondoa zenbait la-gun erori nituen. Bost minutu pasatu ziren

gutxi gora behera. Kamioiaren atzeko alde-ak buelta egin zuen. Guztia lur lehore eta hutsera erori ginen. Han ez zegoen lorerik, ezta belar berderik ere. Bapatean gure gainetik zapalgailu delako honi pasa zen, ia ia ito ninduten. Eskerrak harri nahastearen goialdean gelditu nintzela. Ondoren beste makina ikaragarri bat pasa zen gainetik, honek oinetakoak tintatzeko betuna bezalako margoa zekarren. Margo zuria. Nere gainean gelditu eta izugarritzko zurrutada erori zitzaidan gainean: -ser ueste duzue zuek, etxe bateko pareta naizela ala?, zikinak, nazkagarriak!- Ohinukutzen nuen.

Egun batean, zeru iluneko horrelakoan euria hasi zuen:

—Zein ongi, primeran, orain falta zitzaizdana, bainutxo hotz bat ipar haize honekin. Onartezina, ur beroko zerbizurik gabe gainera!— Oihukatzen nuen haserre.

Baina euri leuna, pelikuletan agertzen zen ekaiz horietako batean bihurtu zen. Zein hunkigarria zen! Hasieran ostu, paper eta zakar guztiak airetik dantzan. Geroxeago, adar, makil, sombrailu eta aterkinak. Azkenik, botella, leiho eta bizikleta gurpil bat ere. Zirkoa zirudien. Eskerrak ni lurrean ongi itsatsita nengoela, bestela... nik ere jai. Ondoren zirkoa zirudiena amets gaizto bihurtu zen, begiak estaltzeko modukoa... eta hala egin nuen. Nere gainetik makil eta paper pila sentitzen nituela lo hartu nuen.

Esnatu nintzenezan ia ia ez nuen ez zeru garbi eta ez zikinik ikusten, zaborrez estalia bait nengoen:

—Hau da bizimodua harriarena hau!

Nere zikinikerien kezka basteratu nuen berehala kasko hori bat zuen gizon batek pala izugarri batez zera ikusten utzi zidanean. Oraindik ere iluna zegoen. Orain Praxkuren kolorekoa zen: grisakza. Kasko horidunak "eskabadora" batean sartu eta lehengoan bezala, blaus! kamioi nazkagarri batera, hala! txitarroa saretik kaxara botatzen denean bezala.

Lantegi batera eraman gintuzten, lehen lurrean zuriz margotuta nengoenen, keak ongi asko ikusten nituen, orain bertatik ikusteko aukera nuen. Zutoiarde handi batean sartu zen kamioia. Gomazko gurpil baten gainean utzi gintuen. Gurpila mugitzen hasi zen. Nik ez nuen ezer esaten badaezpada ere. Labana handi batxu etorri ziren gainetik. Poliki, poliki, jeisten zihoztzen. Nere gainean zeunden ia ia gomazko gurpila tximista bezala mugitzen hasi zenean:

—Eskerrak, bestela entsaladako azenaria bezala txikituko ninduten. Pastelak egiteko molde antzeko batean sartu ginen ni eta sorte txarreko beste zenbait. Makinak zanpatu eta zanpatu egiten zuen:

—Aizu, mahatsarekin ardo egin nahi edo—.

Hau esan eta beltz koloreko zurrutada bat erori zitzaizdan. Ez nuen zergatik hitz egin behar beti horrelako gauzak gertatzen zaizkidalako.

Berehala paper pila etorri zitzaizkigun gainera. Zarata eta mugimenduez nekaita berriz ere lo hartu nuen. Zein lotia naizent! elr?.

Esnatu nintzenezan esku handi batzuen artean nenbilen. Esku handi eta lodia ziren. Ez nekien non nengoen. Pentsa eta pentsa aritu ezkerro hamizko horridura batean nengoela oharatu nintzen. Beltza, aingeru baten itxurakoa. Apal batean jarri ninduten. Etxe honetako umeak nahiko biurriak ziren eta ni alde batetik bestera eramaten ninduten. Hau zorabioa! Amak ikusten zituztanean ipurdia gorri gorri uzten zizkien. Hauek irudiari —hau da zornitzairez neri— nazka eta amorrua zidaten.

Egun batean apaletik hartu eta poliki poliki beraien esku meheetan eraman ninduten. Herriatik irten ginen, oraingoa zera urdina bait zen. Mendian geundenean, klaxka!, harri handi baten kontra jo eta mila puskatuan egin zuten aingeru beltza:

—Halala!, orain intxurrik bezala.—

Hain handia izan zen kolpea ni airetik txinaki bezala belar berdera erori nintzela. Zorabiatunetik eta ubelune betetik begiak ireki nituzenean aurpegi ezagun pila ikusi nituen. Bi aurpegi gozo eta leun: aita eta ama. Potoloa eta grisakza dena: Praxku, nere lagun mailtea. Eta lagun eta senide guztiak nere begi lausotuen artean ikusi nituen. Zein pozal! Zer nolako alaitasuna!

Berriro mendian, berriro lore eta belar tartean. Momentu hartan ardi edo behi batek bere beharrak egiten bazituen bost axola neri. Orduan garrantzitsua han nengoela zen. Pozik. Guztiei nere istorio harrigarria kontatu nien?

Beno, ni orain bi urte pasa eta gero berdin jarraitzen dut. Belti bezala. nere esaldia zuek guztientzat: "Harriak maite".

Leire Azkona

OHARRAK

TXANDAKO BORTAK

Abenduak 25 - 31: Iraola
Urtarrilak 1 - 7: Erauskin
8 - 14: Maiy
15 - 21: Iraola
22 - 28: Erauskin
29 - Otsailak 4: Maiy
Mayi, Alm. Alonso kalean - 642191
Iraola, J. Ugarte kalean - 641027
Erauskin, S. Pedro kalean - 641018

TXANDAKO OKINDEGIAK

Abenduak 24: Denak
25: Ez da ogirik egingo
31: Denak
Urtarrilak 1: Ez da ogirik egingo
6: Martine
7: Arratibel
13: Garmendia
20: Martine
27: Arratibel
Arratibel, Zubietza Kalean - 641975
Garmendia, Santiago kalean - 641136
Martinez, Kale Nagusian - 641212

EUSKARAZKO MEZAK

Egunero arratsaldeko 7etan Portuan.

LARUNBATETAN:

Arratsaldeko 6etan Portuan (haurrentzat).
7,30etan Portuan.

IGANDEETAN

Goizeko 8,30etan Betherranean.
9etan Amuten.
9,30etan Guadalupean.
11etan Portuan.

Abenduaren 24ean, gaueko 12etan Gauerdiko Meza Amuteko Kaputxinoen Elizan.

ESKUTITZAK HEGO HAIZEETAN

Ibaien arnasa
itoko da
zuhaizten igarotzea
agortuko da
txorien jolasa
hilko da

ilargia zurbil
behatzak zimeldu dira
hori zure azala
eta hezurak
dagoeneko
biluzten hasiak dira

Loreen koloreak
itsasoaren olatuak
bihotzaren taupadak
geldi
gaur
bihar...

Nere lagun maitea
gaur usò zuri batek
adiskidetasunaren esanahia
zalantzan jarri du
nire aurrean

mailkoak begietan
su garratza
pena
etsipena
usò zuri zauritua

adiskidetasun ustela
hutsa
zalantzak aldeetan.

nere lagun maitea
besarkada goxoenak
kaletik zehar zenbiltzala
eguzki pean abandonaturik
asmatzen
gogoratzen
iluraturik
direnak ziren.

Nere lagun maitea
odol goxoak ematen duen
logure pean nago
eta ezingo dizut
hitz ederrik esan
hitz ederrik idatzi
hitze jarria
etengabekoa
eten da
jadanik
Gauari darian biziak
loak hartu du
zure imifarre
asmatuan

Nere lagun maitea
bart bizitza eten zitzaidan
bart

eguzkiaren zabalera gorriak
gaur goizean
txunditu egiten ditu
begiradak

bart odola zerion
zuk egindako argazkiari

ohé gogorrean
ondo esna gabe dabilzan
izaren lasaitasuna
haiena ez da izango

bart hilobian
begira natzaian
pizti arraro hoién irifarrea

-irifarre goxoa zeurea-
atzerriko jertse lantegian
asmatua ote zegoen.

Nire lagun maitea
eguzkiaren distira
betaurreko izpilueta
ez du
uste zenuten berotasuna

Ohé epelaren
lasaitasun ohia
deusezten hari da
han urrun
zure bihotzaren erdian.

Nire lagun maitea
Zeruaren begi kolore
berezi hori
lore libre kolore
berezi hori
atzo aurkitu zuten
liburu denda batean

Inoiz ireki ez zen
liburu baten orrietatik
zerion
etengabe

nere senartxo maitea
nola begiratu
trena
nire arima ikusi gabe
zintzilik
bagoi artean
zure iraganeko urratsak
musukatuz.

Nire lagun maitea
bart iximeletak eztanda egin zuten
loaren besotik irten eta
zu zinen zu
desioen emaille

bart loaren loz
egan dabilzan lore mozorroztuak
arnasaz trukaturik
nire odola bihurtu ziren
eta
zu zinen zu
maitasunaren adierazle

Nere lagun maitea
ahaztu egingo da
elkarrenganako desioaren fruitua
izararen usaina goizeetan
gauaren berotasun azalean
loaren lumina ileetan
ahaztu egingo da...

Nere lagun maitea
muxikaren azalaren erresuma
atzo finkatu zen
nire ahoaren desioan
hezetasuna
bero apala
bero
muxikaz blai
esnatu nintzen bart
zure oroitzapenaren urrats
adierakorra
muxikaz blai
muxikaren dantza
asmatzearen jeiki naiz
bihotzean loreak ximel
desioak non nahi.

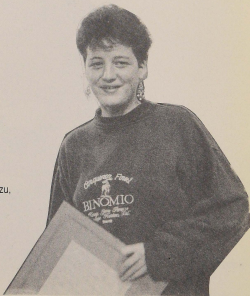
Edurne Martínez Juanaberria

NEREA ZARA

Txoko batean zaude, bazterturik, bakarrik,
bakardadea zer den ikasten.
Zure ingurura begiratzaz gero,
ez duzu inor ikusiko
bakarrik balt zaude.
Nik utzi zaitut hor,
nik nahi izan dudalako.
Bakardadearen zentzua ikas dezazun,
ni batzutan nola sentitzen naizen jakin dezazun.
Ni bakarrik nagoenean,
zure lagunekin ikusten zaitut: pozik, alai, bizitzaz gozatzen.
Oraingo honetan ni nago pozik, eta zu berriz,
triste, goibel; zure lagunekin elkartu nahiean.
Begara nagokizu,
nere begiekin zure gorputza biluzten,
zure gorputza leuna da oso
guztiz da beltzarana, eta bertan,
bertan, zure aztal beltzarana argitzen duten kolore ezberdinak ikusten ditut: (txuri, orlegi...)
Oraintxe bertan hartu zaitut,
neregana hurbildu, zure barrena ikusteko.
Zure gorputza aztertu nahi dut,
atal guztiak zatikatu.
Hil egingo zaitut! baina...
berehalaxe zati ezberdinak hartu eta...
bizia itzuliko dizut.
Ez dut hilketa batean parte hartu nahi, nere arazoekin nahikoa dut.
Kendu dizudan bezalatsu, itzuliko dizut bizia.
Baina... bakardadean, bakardadean jarraituko duzu,
nik kontrakoa nahi dudan arte.
Oraintxe bukatu da zure bakardade astuna,
behar zaitut.
Zurekiko ditudan beharrak bete ondoren,
lagunengana itzuliko zaitut, adiskideen esku beroetara.
Nerretzat baliagarria izan zaitzadan, zati bat kendu behar dizut,
nere lana egin ondoren, lana bete ondoren, osatu egingo zaitut.
Zure ataltxo banandu dut, erabil zaitzaket.
Zuk, igarotako bideak urdin uzten dituzu,
zapaldu berria den elurrean oinatzak uzten diren bezalaxe.
Ez dut gogoko zuk utzitako urdin kolorea.
ilunegia da, nik argiagoa den bat laket izango nuke.
Baina, zure lagunak gaixo daude eta...
zu erabiltzea, beste erremediorik ez zait gelditzen.
Gaur katarroren bat harrapatu dizula badirudi,
bai, entzun duzun bezala, katarro bat!
Beti atzetik uzten duzun urdin ilun itsusi horrez gain, gaur,
gaur hots gorrotagarri bat dario zure ezterrari,
agian: ezterrako mina izango dezu edo eta...
negu honetan oso maiz agertzen ari den gripea.
Dena delarik, ongi zaindu beharko zaitut,
zure beharrean maiz aurkitzen naizelako.
Gaurtik aurrera, hiru aspirina hartuko dituzu egunero,
eta ez zaitut bakarrik utziko,
nerea izaten jarraitzen duzun bitarte, bakardadea bukatu zaizu,
hemendik aurrera nere alboan egongo zara gau eta egun.
Zeren guztia dela eta ez dela,
guzti honen gainetik.
Nik, bakardadea maite duen honek,
lagun berri eta zintzo bat aurkitu du, ZU.
MAITE ZAITUT,
BAI, MAITE ZAITUT ENE BOLIGRAFO NEREA.

Aitziber Goñi.

Atari (1983)